

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**VSTOP IN BIVANJE TUJCEV TRETJIH DRŽAV V
SLOVENIJI**

Sanja Stupar

Ljubljana, marec 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

VSTOP IN BIVANJE TUJCEV TRETJIH DRŽAV V SLOVENIJI

Kandidatka: Sanja Stupar
Številka indeksa: 04028664

Mentor: Mag. Slavko Debelak

Ljubljana, marec 2009

Povzetek

Selitev je ena od oblik manifestiranja svobode gibanja, ki jo zagotavlja Ustava Republike Slovenije. Tudi v skladu s splošno deklaracijo človekovih pravic ima vsakdo pravico do odselitve iz katerekoli države in do vrnitve v državo svojega državljanstva. Z vstopom v Evropsko unijo je Slovenija prenehala biti samo tranzicijska država, postala pa je zaželeno okolje za delo in bivanje predvsem za tujce iz tretjih držav, iz tako imenovanih republik bivše Jugoslavije.

Ker se pri svojem delu vsakodnevno ukvarjam s pridobitvami dovoljenj za prebivanje in delovnih dovoljenj, mi predstavlja pisanje diplomskega dela na to temo nadgradnjo dosedanjega znanja.

V diplomskem delu sem opredelila migracijsko politiko v Sloveniji po vstopu v EU, ker pa smo del schengenskega območja in smo postali varuh južne schengenske meje, se je seveda poostрил nadzor na zunanjih mejah Slovenije in s tem nadzor nad vstopom tujcev v Slovenijo.

Kaj vse potrebuje državljan tretje države za vstop in bivanje v Sloveniji je osrednja tema diplomskega dela, ki se zaključuje s statistiko priseljevanja v naši državi.

Ključne besede: migracije, Republika Slovenija, državljan tretje države, dovoljenje za prebivanje, delovno dovoljenje, začasno prebivališče, stalno prebivališče, tujec, potni list, vizum, pristojni organ.

Summary

Relocating is one of the forms of manifesting freedom of movement, which ensures Republic Slovenia in her Constitution. In accordance with general declaration of human rights everyone has the right to emigrate from whatever country and to return in the country of his nationality.

With entering Slovenia in the Europe union, it stopped being only transition country but also became the wanted environment for work and live mainly for citizens of third countries so-called republics of former Yugoslavia.

At my work I daily deal with getting resident permits and work permits, so writing diploma represents the upgrade of present knowledge.

In my diploma I define the migration policy of Slovenia after entering the Europe union. Whereas we have had entered the Schengen area and become guardian of the southern border of the Schengen, the control enhanced and with that the control over the entry of foreigners in Slovenia.

The main topic of my diploma contains the entering and living of citizens of third countries and closes with immigration statistics in our country.

Key words: migration, Republic of Slovenia, citizen of the third country, residence permit, work permit, temporary residence, permanent residence, foreigner, passport, visa, the competent authority.

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD.....	1
1.1 Namen in cilj diplomskega dela.....	1
1.2 Metode dela	2
1.3 Struktura diplomskega dela.....	2
2 MIGRACIJE	4
2.1 Splošno	4
2.2 Migracijska politika v Sloveniji.....	4
2.2.1 Izvajanje imigracijske politike	5
2.3 Integracija migrantov.....	5
2.4 Načela migracijske politike	6
2.5 Migracije v Sloveniji po osamosvojitvi	7
2.5.1 Obdobje 1991 - 2001	7
2.5.2 Obdobje 2002 - 2006	8
2.6 Migracijski procesi.....	9
2.7 Temelji imigracijske politike.....	10
2.7.1 Aktivna slovenska politika	10
2.7.2 Zaščita in pomoč beguncem ter drugim iskalcem azila	10
2.7.3 Regulacija priseljevanja	11
2.7.4 Preprečevanje nezakonitih migracij	11
2.7.5 Slovenija ni zgled dobre migrantske prakse?.....	11
3 SCHENGENSKO OBMOČJE IN DRŽAVLJANI TRETJIH DRŽAV.....	14
3.1 Pomen schengenskih ukrepov	14
3.2 Kontrola zunanjih meja.....	15
3.3 enotna Vizumska politika	16
4 SLOVENIJA IN SCHENGEN.....	17
4.1 Varuh južne schengenske meje	17
4.1.1 Varovanje meje.....	17
5 VSTOP DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV V SLOVENIJO	18
5.1 Pogoji.....	18
5.2 Kontrola pri vstopu	18
5.3 Potni list	19
5.3.1 Obveznost posedovanja potne listine	19
5.3.2 Vrste potnih listin.....	19
5.3.3 Žigosanje potne listine	20
6 VIZUM.....	21
6.1 Vrste vizumov	21
6.1.1 Letališki tranzitni vizum – vizum A	21

6.1.2	Tranzitni vizum - vizum B.....	22
6.1.3	Vizum za kratkoročno bivanje – vizum C	22
6.1.4	Vizum za dolgoročno bivanje – vizum D in D+C	22
6.2	Zavrnitev vstopa.....	22
6.3	Zavrnitev vizuma	23
6.3.1	Razveljavitev vizuma	23
7	DOVOLJENJE ZA PREBIVANJE	24
7.1	Vrsta dovoljenj za prebivanje	24
7.2	Pogoji za izdajo dovoljenja za prebivanje.....	24
7.3	Dovoljenje za prvo prebivanje	25
7.4	Dovoljenje za začasno prebivanje.....	25
7.4.1	Dovoljenje za začasno prebivanje zaradi zaposlitve in dela	27
7.4.2	Dovoljenje za začasno prebivanje zaradi opravljanja sezonskega dela in čezmejno opravljanje storitev z napotenimi delavci.....	27
7.4.3	Dovoljenje za začasno prebivanje zaradi opravljanja raziskovalnega dela	28
7.4.4	Dovoljenje za prebivanje zaradi študija	28
7.4.5	Dnevni delovni migranti.....	29
7.5	Podaljšanje dovoljenja za prebivanje	29
7.6	Dovoljenje za stalno prebivanje	30
7.7	Dovoljenje za prebivanje iz drugih utemeljenih razlogov.....	31
7.8	Združitev družine in pravica do celovitosti družine	32
7.8.1	Pogoji za pridobitev pravice do združitve družine	32
7.8.2	Veljavnost dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine	33
7.9	Zavrnitev izdaje dovoljenja za prebivanje.....	33
7.10	Razveljavitev dovoljenja za prebivanje	34
7.11	Prenehanje dovoljenja za začasno prebivanje	34
7.12	Prenehanje dovoljenja za stalno prebivanje	35
8	ZAPUSTITEV DRŽAVE IN ODPOVED PREBIVANJA.....	36
8.1	Nezakonito prebivanje.....	36
8.2	Odpuved prebivanja	36
9	PREBIVANJE DRŽAVLJANA TRETJE DRŽAVE V SLOVENIJI	38
9.1	Prijava pristojnemu organu	38
9.2	Prijava in odjava začasnega prebivališča.....	38
9.3	Prijava in odjava stalnega prebivališča	38
10	DOLOČITEV OSEBNE IDENTIFIKACIJSKE ŠTEVILKE TUJCA.....	39
10.1	Viri za določanje EMŠO.....	39
10.2	Posredovanje podatkov za določanje EMŠO	40
10.3	Obveščanje o določitvi EMŠO	40
11	EVIDENCE.....	42
11.1	Hramba podatkov iz evidenc	43
12	DELO TUJCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	44

12.1	Kvote	44
12.2	Zaposlitev tujca na podlagi delovnega dovoljenja	45
12.3	Dovoljenje za zaposlitev	45
12.3.1	Podaljšanje dovoljenja za zaposlitev	46
12.4	Osebno delovno dovoljenje	47
12.4.1	Osebno delovno dovoljenje za samozaposlitev	47
12.4.2	Osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo treh let	48
12.4.3	Osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas	48
12.5	Dovoljenje za delo	48
12.5.1	Dovoljenje za delo na podlagi sezonskega dela	49
12.5.2	Čezmejno izvajanje storitev tujih podjetij z napotnimi delavci	50
12.5.3	Izbraževanje tujih napotnih delavcev	50
12.5.4	Nameščanje tujih delavcev	50
12.6	Prijava in odjava dela tujca	51
13	STATISTIČNI PREGLED TUJCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI	52
13.1	Statistični pregled tujcev v Upravni enoti Maribor	57
14	ZAKLJUČEK	58
	LITERATURA.....	60
	VIRI.....	60
	SEZNAM SLIK IN TABEL.....	63
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	64
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA.....	65

1 UVOD

1.1 NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA

Predmet diplomskega dela je Vstop in bivanje tujcev tretjih držav v Sloveniji.

Republika Slovenija je privlačna država za migrante, ki v borbi za preživetje iz različnih vzrokov zapuščajo lastno državo. Vzroki so lahko gospodarski, politični, demografski ter drugi in priselitev v našo državo jim predstavlja možnost za človeka vredno življenje. Slovenija tako spreminja svoj nekdanji položaj kot tranzitne države v ciljno državo.

S tem ko je Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije postaja še toliko bolj zaželeno okolje za življenje.

Nikoli prej ni bilo takega priseljavanja in eden ključnih vzrokov za to so tudi globoke politične spremembe, ki so se zgodile v svetu, še posebej pa v Evropi.

Republika Slovenija je morala na področju azila, vstopa, gibanja in prebivanja tujcev, zaposlovanja tujcev, nadzora državne meje in vizumskega režima svoj pravni red na teh področjih uskladiti s pravnim redom Evropske unije.

Kadar tujci migrirajo, seveda prestopajo meje drugih držav. Ker spada Republika Slovenija v schengensko območje, za katerega velja prost pretok oseb in blaga znotraj meja schengenskih držav članic, je vstop v schengen zanj pomenil sprejem vzpostavitev skupnih pravil za kontrolo na zunanjih mejah, določitev skupne vizumske politike in uvedbo spremljevalnih ukrepov, ki omogočajo odpravo kontrole na notranjih mejah.

Zaradi odprave notranjih mej med članicami Evropske unije je treba poostri nadzor na zunanjih mejah. Zato je ključnega pomena, da so preverjanja in kontrole na zunanjih mejah dovolj stroge, da ustavijo nezakonite migracije, tihotapljenje drog in druge nezakonite dejavnosti.

Zaradi uveljavitve schengenskega pravnega reda se je poostрил nadzor pri prehodu zunanjih meja za vse tujce, ki niso državljani Evropske unije.

Vstop državljanov tretjih držav v Slovenijo je mogoč le ob izpolnjevanju zahtevanih pogojev in ob kontroli policije na zunanjih mejah.

Tujci iz nekaterih držav potrebujejo za vstop v Republiko Slovenijo vizum. Razlikovanje med vstopnimi vizumi (za tujce, ki v Slovenijo prihajajo kot turisti ali poslovneži) in dovoljenji za prebivanje (za tujce, ki se želijo v Sloveniji naseliti za dalj časa) pozna tudi slovenska zakonodaja. Pogoji za pridobitev dovoljenja za prebivanje pa so še vedno v pristojnosti zakonodaje posamezne države.

V Zakonu o tujcih je Republika Slovenija opredelila pogoje, ki jih morajo le-ti izpolnjevati, če želijo pridobiti pravico do prebivanja v državi.

Povečana potreba po zaposlovanju tujcev je predvsem posledica pomanjkanja slovenskih delavcev in to največ na področju gradbeništva in kovinske industrije. Ker je zadnjih nekaj let največje priseljevanje v Sloveniji ravno iz razloga zaposlitve in dela in ker se pri svojem delu ukvarjam s tujci, ki prihajajo v našo državo iz navedenih razlogov, bom posebno pozornost namenila delovnim dovoljenjem, ki so obvezen pogoj za ureditev njihovega pravnega statusa, torej prebivanja v Sloveniji za daljši čas, kot jim to omogoča vizum.

Namen naloge je opredelitev vstopa in prebivanja državljanov tretjih držav v Sloveniji po zgoraj navedenih področjih z zaključkom statističnih podatkov o priseljevanju v našo državo.

1.2 METODE DELA

V diplomskem delu sem uporabila metodo deskripcije za opis obravnavanih področij, in metodo kompilacije, s katero sem povzela izsledke iz časopisnih člankov ter statistično metodo, s katero sem prikazala priseljevanje v Sloveniji po državljanstvih, po namenu priseljevanja in po izdanih delovnih dovoljenjih v Sloveniji.

Pri izdelavi diplomskega dela sem uporabila vire, ki sem jih pridobila na internetnih straneh, iz navedene literature, zakonov in predpisov, strokovnih gradiv ter člankov.

1.3 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

V prvem delu je diplomatska naloga namenjena migracijam, obravnavanim kot splošen opis priseljevanja in vzrokih zanje. Prvi del se deli na sedem poglavij in osem podpoglavij.

Drugi del je namenjen schengnu kot pomenu koncepta o svobodnem gibanju oseb znotraj schengenskih držav in obsega štiri poglavja in eno podpoglavje.

Tretji sklop govori o vstopu Slovenije v schengensko območje in je sestavljen iz enega poglavja in enega podpoglavja.

Četrty sklop opisuje vstop državljanov tretjih držav v Slovenijo, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati, in njihovo kontrolo pri vstopu. Sklop obsega tri poglavja in tri podpoglavja.

Peti del zajema vizum kot dovoljenje, na podlagi katerega državljani iz določenih tretjih držav vstopajo v našo državo. Zajema tri poglavja in pet podpoglavij.

Šesti del razlaga o dovoljenjih za prebivanje za tiste državljane tretjih držav, ki želijo bivati v Sloveniji dlje časa, kot jim to dovoljuje izdani vizum, ter o različnih vrstah in pogojih za izdajo dovoljenj za prebivanje. Šesti del je sestavljen iz enajstih poglavij in osmih podpoglavij.

Sedmi sklop opisuje zapustitev države in odpoved prebivanja in je opisan v dveh poglavjih.

Osmi sklop opredeljuje postopek prebivanja državljana tretje države v Sloveniji in obsega tri podpoglavja.

Deveti del je namenjen določitvi identifikacijske številke za tujca, ki ali prebiva ali ima določene pravice in obveznosti v Republiki Sloveniji in zajema tri podpoglavja.

Evidencam, njihovih vrstah ter hrambi le-teh sem namenila deseti sklop, ki je sestavljen iz enega podpoglavja.

Enajsti del opisuje delo tujcev v Republiki Sloveniji. Delovno dovoljenje je pogoj za zaposlitev ali delo in ima določen čas veljavnosti. Različne vrste delovnih dovoljenj so zajeta v tem sklopu, ki obsega tri poglavja in enajst podpoglavij.

V zadnjem, dvanajstem delu bom prikazala priseljevanje tujcev na podlagi statistike.

2 MIGRACIJE

2.1 SPLOŠNO

Migracije¹ pomenijo selitve, preseljevanje ljudi. Preseljevanja so lahko znotraj države ali pa med državami. Z migracijami kot svetovnim pojavom in enim najbolj perečih problemov sodobnega sveta razumemo predvsem preseljevanje izven meja države, kar pomeni, da gre za mednarodne migracije.

Migracije so posledica gospodarskih, socialnih, političnih, demografskih, geografskih in drugih vzrokov. So bodisi izseljevanje (emigracija) iz določene države bodisi priseljevanje (imigracija) v določeno državo. Osebi, ki se iz različnih vzrokov za stalno ali vsaj za daljši čas seli iz svoje države v drugo, pravimo migrant. Sem pa ne spadajo osebe, ki obiskujejo druge države iz turističnih ali poslovnih vzrokov ipd.

Mednarodno preseljevanje ljudi ima v sedanjem času popolnoma drugačne razsežnosti, kot jih je imelo v bližnji preteklosti. Preseljevanje ljudi, zlasti zaradi iskanja boljših življenjskih razmer, je bil povsem običajen in dobro poznan pojav že v zgodovini človeštva. Velike gospodarske in socialne razlike med državami pa so istočasno s hitrim pretokom informacij in z razvojem sodobnih komunikacijskih ter transportnih sredstev eden glavnih vzrokov za takšen porast migracijskih gibanj sedaj (Debelak, 2006, str. 59).

Pomemben vzrok poleg ostalih navedenih vzrokov, ki pogojujejo migracijska gibanja, so tudi globoke politične spremembe, ki so se v svetu, še posebej pa v Evropi zgodile ob koncu prejšnjega stoletja. Te spremembe niso spremenile samo politične podobe stare celine, ampak so bistveno povečale obseg preseljevanja.

Migracije so zakonite (legalne) ali nezakonite (nelegalne). O zakonitih migracijah govorimo, kadar tujci prihajajo in prebivajo v določeni državi zakonito, torej v skladu s predpisi tiste države. Nezakonite migracije pa so tiste, kadar tujci vstopajo in prebivajo v državi v nasprotju z njenimi predpisi. Z nezakonitimi migracijami so povezani številni negativni pojavi, kot so nedovoljeni prehodi državne meje, tihotapljenje ljudi čez mejo, nezakonito poslovanje tujcev ipd.

Vsaka država ima suvereno pravico odločati o tem, kdo in na kakšen način ter pod kakšnimi pogoji lahko vstopa in prebiva na njenem ozemlju.

2.2 MIGRACIJSKA POLITIKA V SLOVENIJI

Sodobna migracijska gibanja se po tipu in geografskih vzorcih razlikujejo od preteklih. Notranja odprtost prostora Evropske unije je z uveljavljanjem načel prostega pretoka ljudi, kapitala, blaga in storitev spremenila meje regionalnih in

---

¹ Latinsko: migratio

dnevni gibanj ljudi, sočasno pa se je spremenila tudi struktura migrantov (ReMPRS, 1. točka).

Na podlagi sprejetih podpisov in drugih podzakonskih aktov je pravni red na področju azila, vstopa, gibanja in prebivanja tujcev, njihovega vračanja in izгона, zaposlovanja tujcev, nadzora državne meje in vizumskega režima² ter sklepanja dvostranskih sporazumov o ponovnem sprejemu oseb usklajen s pravnim redom Evropske unije (ReMPRS, 2. točka).

2.2.1 Izvajanje imigracijske politike

Uspešna imigracijska politika zahteva celostni pristop k upravljanju priseljevanja, ki zajema usklajevanje in sodelovanje pri jasno opredeljenih vlogah odgovornih vladnih resorjev, preverjanje učinkovitosti sprejetih ukrepov, usklajenosti med cilji, mehanizmi in učinki imigracijske politike in njeno nenehno prilagajanje tekočim okoliščinam in procesom.

Najnujnejši splošni ukrepi za doseganje uresničevanja imigracijske politike se nanašajo na pravna sredstva in zadevajo (ReMPRS, 6. točka):

- zakon o tujcih kot temeljni pravni akt na področju imigracijske zakonodaje, ki ureja pogoje za vstop in bivanje v državi in druge določbe o gibanju in prebivanju tujcev;
- zakon o mednarodni zaščiti, ki je januarja 2008 nadomestil Zakon o azilu in uvaja enotni azilni postopek, ki je del skupnega evropskega azilnega sistema;
- zakon o nadzoru državne meje, ki ureja nadzor meja;
- zakon o zaposlovanju tujcev, ki določa pogoje, pod katerimi lahko tujec dela v Sloveniji.

2.3 INTEGRACIJA MIGRANTOV

Proces integracije³ se začne takoj, ko se tujci priselijo v novo okolje, traja pa lahko več let, desetletij ali celo generacij. V začetni fazi integracijskega procesa je pomembno predvsem to, da si priseljenci najdejo stanovanje in delo, da se začnejo učiti slovenski jezik in da spoznajo temeljne principe delovanja družbe, v katero so se priselili. Končna faza integracijskega procesa pa bi pomenila, da so priseljenci postali polni in enakopravni soudeleženci na vseh področjih družbenega življenja. Vmes pa so še številne faze, v katerih lahko integracija na določenem področju uspešno

---

² Zakon o mednarodni zaščiti, Zakon o tujcih, zakon o policiji (Uradni list RS, št. 49/98, 93/2001, 52/2002 – ZDU-1 in 56/2002 – ZJU), Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (Uradni list, št. 66/2000), zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji

³ Integracija je proces, s katerim se označuje procese vključevanja priseljencev v novo družbeno okolje

napreduje, medtem ko na drugih zaostaja. Pri tem igrajo pomembno vlogo tudi različni pristopi imigracijske politike (Komac, 2007, str. 112).

2.4 NAČELA MIGRACIJSKE POLITIKE

Glede na univerzalni pomen se temeljna načela oblikovanja migracijske politike Republike Slovenije ne spreminjajo in so (ReMPRS, 3. točka):

- načelo solidarnosti, mednarodne delitve bremen in odgovornosti, ki predpostavlja obveznost nudenja zaščite in pomoči beguncem, vendar njihov posredni pomen zajema tudi nezakonite migracije in njihove posledice;
- načelo odgovornosti do državljanov in države, ki se predvsem nanaša na regularna, relativno svobodna priseljevanja in odseljevanja ter regulacije naturalizacije. To načelo se nanaša tudi na priseljevanje in vračanje državljanov in oseb slovenskega porekla ter na odgovornost za ohranitev in razvoj identitete slovenskega naroda;
- načelo spoštovanja prava in človekovih pravic, ki pomeni izpolnjevanje obveznosti iz mednarodnih pogodb, spoštovanje splošno sprejetih načel in pravnega reda. To načelo zahteva spoštovanje človekovih pravic vseh ljudi in z določenimi izjemami spoštovanje civilnih pravic vseh v državi zakonito prisotnih; od zaščite osebnih podatkov do osebne svobode in načela nevračanja⁴;
- načelo dolgoročne makroekonomske koristnosti, ki opredeljuje relativno svobodne migracije. Glede na to načelo je mogoče opredeliti merila nadzorovanega sprejema migrantov glede na povpraševanje slovenskega trga delovne sile in kapitala seveda ob upoštevanju približevanja notranjemu trgu Evropske unije in hkratnemu preprečevanju nezakonitih imigracij in zaposlovanja;
- načelo zgodovinske odgovornosti, ki gradi na konceptu kontinuuma zgodovine in strukturi mednarodnih odnosov;
- načelo enakopravnosti, svobode in vzajemnega sodelovanja, ki se nanaša predvsem na integracijsko politiko.

---

⁴ Non refoulment

2.5 MIGRACIJE V SLOVENIJI PO OSAMOSVOJITVI

2.5.1 Obdobje 1991 - 2001

Po letu 1991 se je Slovenija soočila z nekaterimi novimi oblikami priseljevanja, vendar je njena migracijska problematika ostala še vedno najbolj povezana z območjem, s katerega je tudi sama izšla – z nekdanjo Jugoslavijo. Več kot 80 odstotkov vseh priseljencev se je v tem času priselilo s tega območja.

Celotnemu obdobju so dajali pečat naslednji migracijski ter z njimi povezani procesi (Komac, 2007, str. 89):

- odselitev in ponovno vračanje vojaških oseb in njihovih družinskih članov, ki so iz Slovenije odšli v trimesečnem obdobju po sklenitvi Brionskega dogovora o odhodu JLA iz Slovenije;
- pridobivanje državljanstva Republike Slovenije;
- legalizacija prebivanja državljanov nekdanje Jugoslavije, ki so ob osamosvojitvi v Sloveniji dejansko že prebivali, vendar prebivanja niso imeli uradno urejenega;
- vračanje državljanov Republike Slovenije (pretežno slovenske narodnosti) po razpadu nekdanje skupne države;
- prisilne migracije z območij nekdanje Jugoslavije, kjer je prišlo do vojnih spopadov;
- ilegalne migracije, ki so imele običajno ekonomske korenine, pri čemer je bila Slovenija le prehodno območje na poti v države Evropske unije, zato so pogosto ti migranti zlorabljali liberalno slovensko azilno politiko in ob prijettu vložili prošnjo za azil;
- povečano število nedovoljenih prestopov državne meje, povečano število zavrženih oseb, ki niso izpolnjevale pogojev za vstop v Slovenijo, ter kaznivih dejanj vodenja in pomoči pri prepovedanem prehodu čez državno mejo;
- sodobna tujska ekonomska migracija »gastarbajterskega« tipa z najmanj razvitih območij nekdanje Jugoslavije;
- po normalizaciji razmer v BIH ter drugih delih nekdanje Jugoslavije je skoraj četrtnina tujcev, ki so se prvič priselili v Slovenijo (leta 2000), dobila dovoljenje za prebivanje prav na tej podlagi, medtem ko je bilo leta 1999 takih samo 10 odstotkov;
- vračanje avtohtonega slovenskega prebivalstva ter njihovih družinskih članov, ki so bili rojeni v tuji državi.

Najštevilčnejši selitveni tok v Slovenijo v tem desetletju, ki je tudi pomembno vplival na sestavo selitvenega prirasta, so bili prebežniki iz Bosne in Hercegovine. Ocene njihovega števila v Sloveniji so različne, saj jih veliko nikoli ni bilo registriranih, to število sega do 70 tisoč. Leta 1993 je bilo ob popisu pribežnikov in njihovi neobvezni registraciji pri Rdečem križu le-teh dobrih 31 tisoč. Leta 1996 se je njihovo število več kot prepolovilo.

Glavni razlogi za zmanjšanje števila beguncev v celotnem obdobju so bili:

- vračanje v BiH po končani vojni;
- odhod beguncev iz Slovenije v druge države, kjer so že prebivali njihovi sorodniki;
- ureditev statusa tujega državljanov v Sloveniji oziroma pridobitev državljanstva Republike Slovenije;
- smrtnost kot posledica specifične starostne sestave beguncev.

Zaradi dolgoletnega prebivanja v Sloveniji in administrativnega urejanja prebivališča po osamosvojitvi Slovenije ob pridobivanju državljanstva se je delež notranjih selivcev med priseljenim prebivalstvom sicer povečal, vendar je notranja mobilnost priseljencev še vedno izjemno nizka (Komac, 2007, str. 90).

2.5.2 Obdobje 2002 - 2006

Izrazito povečevanje priseljevanja v Slovenijo pa se kaže zadnjih nekaj let. Delež državljanov Republike Slovenije med priseljenci je zanemarljiv – glavnino predstavljajo tujci z območja nekdanje Jugoslavije. Kar 85 odstotkov se jih priseljuje iz Bosne in Hercegovine ter nekdanje skupne države Srbije in Črne gore, medtem ko se iz Hrvaške priseljevanje zmanjšuje.

Veliko število mladih priseljencev in s tem opazno zmanjšanje povprečne starosti (s 39 na 30 let) je lahko posledica združevanja družin, oziroma vračanja celih družin z otroki ali pa tudi znak administrativne registracije oziroma načina vodenja registra (Komac, 2007, str. 93).

Vsekakor je selitveni pretok zadnjih let povezan z ugodno ekonomsko situacijo v Sloveniji v obdobju visoke gospodarske rasti, nadpovprečnega investiranja in zaposlovanja. Največja priselitev tujcev je neposredno povezana s sezonsko oziroma trajnejšo zaposlitvijo. V letu 2006 se je predvsem zabeležil povečan obseg izdanih dovoljenj za zaposlitev. Povečanje obsega dovoljenj za zaposlitev je v največji meri posledica uveljavitve novega Pravilnika o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela, ki je določil deficitarne poklicne skupine, za katere se dovoljenja za zaposlitev izdajajo na poenostavljen način (Komac, 2007, str. 94).

2.6 MIGRACIJSKI PROCESI

Za zadnje desetletje so bili značilni naslednji migracijski procesi (Komac, 2007, str. 98):

- urejanje statusa priseljencev z administrativno urejenim prebivališčem v Sloveniji, ki se je odražalo v pridobivanju državljanstva⁵ oziroma urejanju statusa tujca;
- legalizacija prebivanja tistih državljanov nekdanje SFRJ, ki so ob osamosvojitvi v Sloveniji že prebivali, vendar prebivanje ni bilo administrativno urejeno;
- novi selitveni tokovi (z izjemo begunskega vala v letih 1992/93) so bili številčno precej šibkejši kot pred osamosvojitvijo – tudi kot posledica omejevalne zakonodaje;
- sodobnemu številčnejšemu začasnemu priseljevanju tujcev po vstopu Slovenije v EU zaradi potreb po delavcih v posameznih dejavnostih (npr. gradbeništvo) v obdobju gospodarske rasti sledi tudi hkraten močan protitok odselitev;
- spremenjena narodnostna sestava novodobnih ekonomskih priseljencev, ki sodijo med migrante »gastarbajterskega« tipa (prihajajo predvsem iz Makedonije in Kosova).

Opazil pa se je množičen pojav treh novih tipov migrantov:

- največja skupina z za priseljence povsem netipično demografsko sestavo so bili begunci z območij vojnih spopadov v nekdanji Jugoslaviji in predstavljajo kar tretjino selitvenega prirasta Slovenije v tem obdobju;
- ilegalni, pretežno ekonomski migranti, ki so Slovenijo uporabljali kot tranzitno državo na poti v države EU;
- iskalci azila kot poseben tip ilegalnih migrantov, ki so Slovenijo razmeroma hitro zapustili, saj ni bila njihova ciljna država.

---

⁵ Slovenija je edina država v Evropi, ki je v tako kratkem obdobju – dobrega pol leta – število državljanov povečala za 10 odstotkov)

2.7 TEMELJI IMIGRACIJSKE POLITIKE

Dobri temelji imigracijske politike so ključni pri oblikovanju te politike in je potrebno upoštevati (RelPRS, 4. točka):

- da imajo mednarodne organizacije zunanjepolitične in notranjepolitične razsežnosti;
- da ima vsakdo pravico do odselitve iz katere koli države, vključno svoje, in vrnitve v državo svojega državljanstva;
- mednarodne obveznosti ter načelo, da ima vsaka država pravico, da suvereno odloča, pod kakšnimi pogoji lahko tujec vstopi, dela in biva na njenem ozemlju;
- da ima država pri uveljavljanju te pravice določene omejitve in da mora spoštovati temeljne človekove pravice in se izogibati nacionalni, rasni, verski ter spolni diskriminaciji;
- ustavne določbe.

Slovenija si bo prizadevala, da bo glavni cilj svetovne migracijske politike mednarodno sodelovanje, ki bo dejavno težilo k ustvarjanju ustreznih življenjskih razmer vseh ljudi in dejavno preprečevalo vzroke različnih oblik množičnih migracij ob hkratnem zagotavljanju pribežališča.

2.7.1 Aktivna slovenska politika

Sodelovanje v evropskih združevalnih procesih je ena izmed prednostnih nalog slovenske imigracijske politike. V sodelovanju in v skladu z lastnimi interesi bo sodelovala z Evropsko unijo in njenimi članicami ter medvladnimi strukturami. Sodelovanje bo usmerjeno k načrtovanju in usklajevanju evropske migracijske in azilske politike, usklajevanju vizumskega režima in povezovanju drugih nadzornih mehanizmov za preprečevanje nezakonitih migracij.

2.7.2 Zaščita in pomoč beguncem ter drugim iskalcem azila

Upoštevajoč legalne in moralne obveznosti ter članstvo v mednarodni skupnosti bo Slovenija vodila azilsko politiko z naslednjimi cilji:

- zavarovanje institucije azila z razvijanjem vseobsežne begunske politike, usmerjene tako na ravnanje z množičnimi begunskimi prilivi kot s posameznimi iskanci azila, ob doslednem spoštovanju načela nevrčanja;
- zagotovitev učinkovite zaščite in pomoči;

- sodelovanje z drugimi državami ob množičnih begunskih krizah po načelu delitve bremen;
- prispevek k razreševanju begunske problematike in odstranjevanju vzrokov množičnih begunskih tokov s političnimi, ekonomskimi in moralnimi sredstvi.

2.7.3 Regulacija priseljevanja

Republika Slovenija bo vodila usmerjeno politiko priseljevanja v skladu z načeli relativne svobode gibanja, solidarnosti in humanitarnosti tako, da bo priseljevanje pomenilo spodbudo ekonomskemu, prebivalstvenemu in družbeno-kulturnemu razvoju Republike Slovenije. Zakonitim tujim priseljencem bo dala možnost, da v Sloveniji ostanejo, bodisi začasno ali trajno, in jim omogočila vključitev v slovensko družbo.

Priseljevanje bo uravnavala zlasti tako, da bo (ReIPRS, 4. točka):

- usklajevala priseljevanje s potrebnim prilivom v aktivno prebivalstvo Republike Slovenije;
- določala merila, prednosti in letne kvote glede na interese države, razvojne načrte in programe ter povpraševanje na trgu dela;
- omogočala priseljevanje družinskih članov slovenskih državljanov in tujcev priseljencev;
- spodbujala priseljevanje in vračanje slovenskih državljanov in tujcev slovenskega porekla;
- upoštevala mednarodne pogodbe o prostem pretoku oseb ter druge dvostranske ali večstranske sporazume;
- upoštevala azil v skladu z Ženevsko konvencijo o statusu beguncev, iz humanitarnih razlogov in razlogov po zakonu o začasnem zatočišču.

2.7.4 Preprečevanje nezakonitih migracij

S preventivnimi ukrepi, to je z vizumskim režimom, učinkovitim nadzorom meja in mejnih prehodov, ustreznim notranjim nadzorom, ustrezno kaznovalno politiko ter mednarodnim informativnim, pravnim, carinskim in policijskim sodelovanjem bo Slovenija preprečevala nezakonite migracije.

2.7.5 Slovenija ni zgled dobre migrantske prakse?

Kako so posamezne države odprte migrantom in kakšne so njihove politike za integracijo, ugotavlja mednarodna primerjalna študija. Slovenija je dobila splošno

oceno kot relativno dobro, slabšo pa pri političnem udejstvovanju in pridobitvi državljanstva.

Ukrepi za vključevanje migrantov na trg dela so očitna šibka točka v ureditvi trga dela. Slovenija tujih kvalifikacij migrantov ne priznava po enakih postopkih, kot veljajo za državljane držav EU; vlada pa ne zagotavlja pravičnega, hitrega in cenovno dostopnega postopka.

Slovenija nima integracijske politike, torej politike vključevanja, politike zagotavljanja enakih možnosti. Imamo izrazito zastarel, neprimeren koncept državljanstva, saj izhaja iz časov, ko nismo imeli nacionalne države. Zato je izrazito obramben, vezan na etnično pripadnost. Gre za princip »Blut und Boden«, kri in zemlja, ki izpostavlja sorodstvene vezi, skupni izvor naroda. Država bi se morala obnašati kot nacionalna država, v kateri se nacionalna pripadnost ne pokriva z etnično pripadnostjo. Nacionalna pripadnost mora biti politična kategorija. Ljudje, ki v državi prebivajo, jo soustvarjajo in so pripadniki nacionalne države.

Glavni cilj integracijskih politik je vključitev priseljencev v družbo. Vendar ta koncept ne velja niti v teoriji, kajti delno migracijski delavci sami sprejemajo to, da so k nam prišli na osnovi kvot in delujejo v okviru institucij, na katere so vezani. So popolnoma izolirani od družbe, živijo vzporedno realnost, soočeni so z zidovi administrativnega in kulturnega rasizma.

Glavni krivec je država, ki definira mejni in vizumski režim. Po drugi strani sta prisotna slovenski rasizem in nacionalizem. Institucionalna in kulturna dominacija se potem brez večjih težav pretopi v dobičke delodajalcev. Čeprav imajo delavci formalno zagotovljene nekatere pravice, a jih vsakodnevno ne uveljavljajo, je isto, kot da jih nimajo (Večer, 2008, str. 49).

Tudi glede na možnosti pridobitve državljanstva Slovenija ni zgled dobre prakse. Običajen pogoj pri pridobitvi je, da migranti v državi živijo deset let, možen pa je tudi skrajšan postopek naturalizacije za begunce, ljudi brez državljanstva in diplomante slovenskih univerz (Večer, 2008, str. 49).

Tudi glede govora o modri karti za tujce, ki bi jo dobili izobraženi in kvalificirani delavci iz tretjih držav, nove članice Evropske unije menijo, da bi jo bilo mogoče uveljaviti šele, ko bodo vse stare članice za državljane novih članic, ki so vstopile v EU leta 2004, odpravile omejitve za zaposlovanje. Rok za odpravo teh omejitev se izteče najkasneje aprila 2011, imajo jih še Avstrija, Belgija, Danska in Nemčija.

Slovenska vlada je v letu 2008 zaradi velikega povpraševanja delodajalcev morala povečati kvoto za izdajo delovnih dovoljenj za tujce. Takratni slovenski minister za notranje zadeve Dragutin Mate je pojasnil, da modra karta s tem ni povezana. Države članice bodo namreč še naprej same glede na potrebe določale kvote za izdajo nacionalnih delovnih dovoljenj za tujce. Ta dovoljenja bodo veljala le v Republiki Sloveniji, modra karta pa bo veljala v vseh državah članicah in bo kvalificiranim tujcem omogočila preselitev v drugo članico, če si bodo tam našli zaposlitev. Vsaka država članica se bo sama odločila ali bo tujcu izdala nacionalno delovno dovoljenje ali modro karto.

Namen modre karte je privabiti v EU kvalificirane tujce. Evropska komisija jo je predlagala po vzoru ameriške zelene karte, ker ugotavlja, da zaradi preveč zapletenih postopkov za pridobitev dovoljenja za bivanje in delo kvalificirani tujci zdaj raje gredo v ZDA, Kanado ali Avstralijo, v Evropo pa v glavnem prihajajo manj izobraženi tujci. So pa ministri potrdili evropski pakt o priseljevanju in azilu, ki bo uvedel enotne standarde v vseh članicah EU (Večer, 2008, str. 6).

3 SCHENGENSKO OBMOČJE IN DRŽAVLJANI TRETJIH DRŽAV

Svoboda gibanja v schengenskem prostoru ni neomejena. Bivanje je omejeno na tri mesece. Za državljane tretjih držav je ob vstopu v območje obvezna temeljita kontrola, pri kateri se preverja, ali izpolnjujejo določene pogoje. Prav tako pa morajo mejni policisti obvezno žigosati njihove potne liste, iz česar je razvidno, kdaj so vstopili oziroma izstopili iz schengenskega prostora. Pri vstopu policisti preverjajo pet pogojev, ki jih mora izpolnjevati državljan tretje države, ki želi v schengensko območje:

- imeti mora veljaven dokument za prehajanje državne meje, ki mora izpolnjevati skupno določene zahteve schengenskih držav;
- če je potrebno, mora imeti veljaven vizum;
- imeti mora zadostna sredstva za preživljanje in vrnitev v matično državo ali možnost ta sredstva legalno pridobiti;
- zoper njega ne sme biti razpisan ukrep »prepoved vstopa«, kar lahko uradnik preveri na računalniškem terminalu, s katerim ima preko schengenskega informacijskega sistema dostop do ustreznih podatkovnih baz schengenskih držav;
- ne sme predstavljati nevarnosti za javni red, nacionalno varnost ali mednarodne odnose ene od pogodbenic »Schengna«.

3.1 POMEN SCHENGENSKIH UKREPOV

Schengenski ukrepi vzpostavljajo skupna pravila za kontrolo na zunanjih mejah, določajo skupno vizumsko politiko in uvajajo spremljevalne ukrepe, ki omogočajo odpravo kontrole na notranjih mejah (zlasti na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah). Ta pravila torej na državljane, kar zadeva prost pretok ljudi, vplivajo neposredno, saj predvidevajo:

- odpravo mejnega nadzora na skupnih notranjih mejah;
- skupno zbirko pravil za osebe, ki prehajajo zunanje meje držav članic, vključene v schengensko območje;
- ločevanje oseb, ki potujejo znotraj schengenskega območja, od tistih, ki prihajajo iz držav zunaj schengenskega območja, na letaliških terminalih in, kadar je mogoče, v pristaniščih;
- uskladitev pravil v zvezi s pogoji vstopa in vizumi za kratkoročno prebivanje.

Temeljna ideja »schengna« je torej zagotovitev pravice do prostega prehajanja notranjih meja (ukinitve mejne kontrole na notranjih mejah) in vrsta ukrepov, ki zagotavljajo, da ne pride do zmanjšanja varnosti v državah članicah; imenujemo jih izravnalni ukrepi (ukrepi, ki naj izravnajo varnostni primanjkljaj, ki nujno nastane ob ukinitvi mejne kontrole na notranjih mejah). Ti ukrepi se izvajajo na zunanjih mejah schengenskega območja članic, v notranjosti držav, skozi čezmejno policijsko sodelovanje, v okviru skupnega informacijskega sistema, imenovanega schengenski informacijski sistem in skozi harmonizacijo zakonodaje držav članic (spletna stran Ministrstva za notranje zadeve).

3.2 KONTROLA ZUNANJIH MEJA

Kontrola zunanjih meja v konceptu prostega gibanja oseb znotraj schengenskega območja ne sme negativno vplivati na varnostne standarde. To pomeni, da se notranje mejne kontrole prenesejo na zunanje meje držav pogodbenic Schengna in da se tam kontrola izvaja po principu »eden za vse«. Mejna kontrola ni le v interesu države, kjer se opravljata, ampak v interesu vseh pogodbenic.

Zaradi tega je bilo potrebno določiti enotne kriterije, kdo in pod katerimi pogoji sme vstopiti v »veliki notranji prostor brez kontrol« in kako učinkovito preprečevati nedovoljeno priseljevanje. Kontrole na vseh zunanjih mejah morajo biti opravljene po enotnem standardu. Za mejno kontrolo na vstopu so določena enotna osnovna načela z dvema stopnjama:

- prva stopnja obsega ugotovitev identitete na podlagi pokazanih potnih listin in se mora izvajati pri vseh osebah, ne glede na njihovo državljanstvo,
- druga stopnja pa poleg kontrole identitete obsega tudi preverjanje izpolnjevanja pogojev za vstop in bivanje v schengenskem prostoru in preverjanje v schengenskem informacijskem sistemu ter se izvaja pri vstopanju državljanov tretjih držav.

Za zagotovitev navedenih kontrolnih stopenj sta potrebni najmanj dve med seboj ločeni kontrolni koloni in sicer ena za državljane EU in Evropskega gospodarskega prostora ter ena za državljane tretjih držav.

Poleg opravljanja navedenih kontrol na mejnih prehodih pa morajo države pogodbenice Schengna nadzorovati tudi zunanje meje izven mejnih prehodov in mejne prehode, ko ti niso odprti. Ta nadzor izvajajo s patroliranjem. To pomeni, da mora biti delo na zeleni in modri meji (ki sta poseben izziv za preprečevanje nedovoljenih migracij) organizirano tako, da ne vzpodbuja izogibanja rednim kontrolam pri prestopu meje na mejnih prehodih (Burian, 1999, str. 34).

Zaradi nadzora zunanjih meja in zahteve za boljši nadzor nad prehajanjem zunanjih meja iščejo države članice odgovore na izzive tudi v uporabi novih tehnologij. Med njimi je že dogovorjena uporaba biometrije (v potovalnih dokumentih, vizumih itd.). Prizadevanja držav članic gredo v smer iskanja optimalnih rešitev prenosa te

tehnologije v vsakdanjo rabo pri mejni kontroli in izdajanju dokumentov (spletna stran MNZ).

3.3 ENOTNA VIZUMSKA POLITIKA

Enotna vizumska politika je pomemben dejavnik za zagotavljanje enotnega notranjega trga, saj pred državljane tretjih držav postavlja enake vstopne pogoje, ne glede nato, kje na to območje vstopijo. Leta 2001 je Svet Evropske Unije sprejel uredbo, ki vsebuje seznam tretjih držav, katerih državljani morajo pri prehodu zunanjih meja držav članic imeti vizume za kratkoročno prebivanje, in tretjih držav, katerih državljani so oproščeni te zahteve. Uredba je bila od njenega sprejetja že večkrat dopolnjena in spremenjena.

Skupna vizumska politika se navzven manifestira s tako imenovanim enotnim vizumom.

S schengenskim vizumom lahko vstopite v eno državo in se prosto gibljete po celotnem schengenskem območju, saj so kontrole na notranjih mejah odpravljene.

Na podlagi schengenskega pravnega reda se lahko namesto schengenskega vizuma enakovredno uporabljata dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdala schengenska država članica, in potna listina. Tako se državljanu tretje države, ki predloži potni list in veljavno dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdala schengenska država članica, dovoli vstop v drugo schengensko državo članico brez vizuma. To načelo enakovrednosti ne velja za dovoljenja za prebivanje, ki jih izdala Velika Britanija in Irska, saj ti državi ne uporabljata teh določb schengenskega pravnega reda.

Državljan tretjih držav, ki želijo obiskati samo eno schengensko državo članico, morajo za schengenski vizum zaprositi na veleposlaništvu ali konzulatu te države članice. Če nameravajo obiskati več schengenskih držav, morajo za vizum zaprositi na veleposlaništvu ali konzulatu države, ki je njihova glavna namembna država. Če nameravajo obiskati več schengenskih držav, od katerih ni nobena glavna namembna država, morajo za vizum zaprositi na veleposlaništvu ali konzulatu države, ki velja za prvo točko vstopa oz. na veleposlaništvu ali konzulatu države, v kateri bodo prebivali najdaljše obdobje (spletna stran RS).

4 SLOVENIJA IN SCHENGEN

4.1 VARUH JUŽNE SCHENGENSKE MEJE

Z vstopom v EU 1. maja 2004 je Slovenija prevzela vse obveznosti članstva, med katerimi je tudi vzpostavitev ustreznega schengenskega režima na zunanji meji evropske unije.

Slovenija je začela določila schengenskega pravnega reda na zunanji meji EU, to je na 670-kilometrski meji s Hrvaško, delno izvajati že z vstopom v EU 1. maja 2004. Z vstopom v unijo je Slovenija na tej meji vzpostavila varnostni, carinski in inšpekcijski nadzor: uvoz blaga je tako mogoč le preko mejnih kontrolnih točk, na katerih delujejo inšpekcijske službe.

Slovenski cariniki in inšpekcijski organi tako na slovenskem delu zunanje meje na posebej določenih nadzornih točkah opravljajo carinski, veterinarski in fitosanitarni nadzor za vse države članice. Takih točk je šest in sicer tri na kopenski meji (mejni prehodi Obrežje, Gruškovje in Jelšane), železniški prehod Dobova, luka Koper in letališče Brnik.

V polnem obsegu je varovanje svojega dela zunanje meje EU Slovenija prevzela z vstopom v schengensko območje 22.12.2007, torej, ko so bili odpravljani nadzori na mejah z Avstrijo, Italijo in Madžarsko (spletna stran Republike Slovenije).

4.1.1 Varovanje meje

Glavni namen varovanja meje je preprečevanje nezakonitih prehodov meja, odvratanje čezmejne kriminalitete in izvedba ukrepov proti osebam, ki so prestopile mejo nezakonito in se izvaja na način, ki preprečuje in odvrata osebe od tega, da bi se skušale izogniti kontroli na mejnih prehodih (Uradni list Evropske unije, L 105/1).

Nadzor meje ni samo v interesu države članice, na katere zunanjih mejah se opravlja, temveč tudi v interesu vseh ostalih držav članic, ki so odpravile nadzor meje na svojih notranjih mejah.

Branko Kovše, vodja obmejne policije na mariborski Policijski upravi in Danijel Lorbek, strokovnjak za schengensko mejo iz Generalne policijske uprave, razlagata, da je v zadnjih letih ilegalnih migracij bistveno manj, kar pomeni, da ima slovenska policija zelo dobro opremo za odkrivanje ilegalnih pribežnikov in dovolj usposobljenih policistov. K zmanjšanju ilegalnih pribežnikov pa je pripomogel tudi veliko strožji zakon o azilu, ki velja šele zadnja leta. Največ pribežnikov je Srbov s Kosova, prebivalcev iz Albanije, nekaj je tudi državljanov Makedonije ter Bosne in Hercegovine (Večer, 2007, str. 4).

Slovenija ima za potrebe varovanja, nadzora in upravljanja schengenske meje zagotovljenih 3092 policistov, kar je v skladu z schengenskim izvedbenim načrtom. Učinkovito varovanje državne meje in izvajanje kakovostne mejne kontrole sta zelo pomembni za varnostne razmere v notranjosti, ne le v naši državi, temveč tudi v celotni EU, oziroma v schengenskem prostoru.

5 VSTOP DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV V SLOVENIJO

Pravica vstopa tujca v tujo državo je bila že v preteklosti odvisna od razvoja mednarodnega gospodarskega sistema in razvoja mednarodnih komunikacij. Razvoj svetovne trgovine in proizvodnje je zahteval vse bolj intenzivne stike med posamezniki različnih držav. V osnovi so oblasti v določenih zgodovinskih obdobjih izdajale dokumente, s katerimi so pozivale druge države, da dovolijo svoboden vstop na ozemlje pod tujo suverenostjo.

Državljan tretje države⁶ v Slovenijo vstopa na zunanji meji na določenih mejnih prehodih.

5.1 POGOJI

Tujec mora posedovati veljavno potno listino ali osebno izkaznico, če to dovoljuje sporazum med Slovenijo in drugo državo. Imeti mora veljaven vizum, če se to zahteva, in upravičiti mora namen bivanja, kar pomeni, da mora imeti zadostna sredstva za preživljanje tako za čas nameravanega bivanja kot tudi za vrnitev v svojo matično državo.

Tujec ne sme predstavljati grožnje javnemu redu, notranji varnosti, javnemu zdravju ali mednarodnim odnosom katere koli države članice.

5.2 KONTROLA PRI VSTOPU

Policija opravlja mejno kontrolo in naloge, določene v predpisih o tujcih. Na mejnih prehodih opravlja mejno kontrolo policija. Prvi stik tujca pri vstopu v državo je mejna kontrola, ki jo opravljajo policisti (Zpol, 3. člen).

Policisti morajo pri vsakem stiku s tujcem spoštovati njegove pravice in svoboščine, ki so mu zagotovljene z Ustavo in drugimi predpisi. Pri tem je uniformirana policija v izjemnem položaju in vsem na očeh. Določeno je, kakšen mora biti policist in kaj mora vse znati. Za uspešno opravljanje policijskega dela mora imeti poleg strokovne usposobljenosti urejen osebni videz, biti mora vljuden ter obvladati ali poznavati tuj jezik zlasti sedaj, ko je Slovenija članica Evropske unije.

Pri državljanih tretjih držav se pri vstopu in izstopu opravi temeljita kontrola. Kontrola obsega preverjanje pogojev, ki jih mora izpolnjevati. To obsega naslednje (Uradni list EU, št. L105/1, 7. člen):

- preverjanje, ali državljani tretje države poseduje ustrezno veljavno listino za prehod meje, po potrebi z zahtevanim vizumom ali dovoljenjem za prebivanje;
- temeljit pregled potne listine zaradi iskanja znakov ponarejanja ali prenarejanja;

---

⁶ Državljan tretje države je vsaka oseba, ki ni državljani Evropske unije

- pregled vstopnih in izstopnih žigov na potni listini, da se s primerjavo datumov vstopa in izstopa preveri, ali oseba ni prekoračila najdaljšega dovoljenega trajanja bivanja na ozemlju držav članic;
- preverjanje v zvezi s točkami odhoda in namembnega kraja državljan tretje države in namen predvidenega bivanja ter po potrebi preverjanje ustreznih dokazil;
- preverjanje, če ima tujec zadostna sredstva za preživljanje za trajanje in namen predvidenega bivanja ter za vrnitev v svojo matično državo ali tranzit v tretjo državo, kjer bo zagotovo sprejet, ali da lahko ta sredstva pridobi;
- preverjanje ali tujec ne bo ogrožal varnosti katerekoli države članice. Takšno preverjanje vključuje neposredno preverjanje podatkov in razpisanih ukrepov za osebe v SIS.

5.3 POTNI LIST

Temeljni dokument za prestop meje je potni list. Potni list je mednarodno priznan dokument, ki ga lahko izda država (pristojni organ v državi in diplomatsko-konzularna predstavništva) praviloma le svojim državljanom.

5.3.1 Obveznost posedovanja potne listine

Tujec mora za vstop, zapustitev in bivanje v Republiki Sloveniji imeti veljavno potno listino, razen če z zakonom ali mednarodnim sporazumom ni drugače določeno. Državljan določenih držav⁷ pa lahko vstopajo in zapuščajo državo tudi z osebno izkaznico ali drugo ustrezno listino, ki je v državi tujca predpisana in s katero lahko dokazuje svojo istovetnost.

5.3.2 Vrste potnih listin

Jih je več vrst, najbolj poznani in uporabni so (ZPLD-1, 5. člen):

- potni list, ki je javna listina in je namenjena za prehod državne meje ter dokazovanje njegove istovetnosti in državljanstva;
- skupinski potni list, ki je listina, ki se izda skupini najmanj petih in največ petdeset državljanov, ki skupaj potujejo v tujino in se skupaj vračajo v državo. Za potovanje v tujino s skupinskim potnim listom mora imeti vodja potni list,

---

⁷ Na podlagi dvostranskega sporazuma lahko hrvaški državljani vstopajo v Slovenijo z osebno izkaznico

druge osebe, vpisane v skupinski potni list, pa javno listino s fotografijo, na podlagi katere se lahko ugotovi njihova istovetnost;

- diplomatski potni list, ki se izda državljanom, ki delajo v službi države, kot so na primer predsednik države, poslanci v Državnem zboru, predsedniku Vlade ter drugim osebam, če je to v interesu države;
- službeni potni list, ki se izda osebam, ki so v službi države a nimajo diplomatskega potnega lista ter drugim osebam, če je to v interesu države;
- potni list za vrnitev je listino, ki se izda državljanu, ki je v tujini ostal brez potne listine, da bi se lahko vrnil v svojo državo.

5.3.3 Žigovanje potne listine

Potne listine se sistematično žigujejo ob vstopu in izstopu. Varnostne kode na žigih se spreminjajo v rednih časovnih obdobjih, krajših od enega meseca. Vstopni ali izstopni žig se zlasti odtisne v (Ur.l. EU, št. L105/8, 10. člen):

- listine z veljavnim vizumom, ki državljanom tretjih držav omogočajo prehod meje;
- listine, ki državljanom tretjih držav, ki ne potrebujejo vizuma, omogočajo prehod meje;
- listine, ki državljanom tretjih držav, katerim je na meji izdan vizum, omogočajo prehod meje.

Pri vstopu in izstopu državljan tretje države, ki mora imeti vizum, mora biti žig, če je mogoče, odtisnjen tako, da pokriva rob vizuma, ne da bi to vplivalo na čitljivost navedb ali varnostnih oznak na vizumski nalepki. Žig se nikoli ne sme odtisniti na strojno berljivi del vizuma. Če je stran polna, se odtisne na drugo stran.

Če v potnem listu tujca ni vstopnega žiga, lahko pristojni organi domnevajo, da tujec ne izpolnjuje pogojev glede trajanja bivanja, ki se uporabljajo v državi članici. Domneva se lahko ovrže, če tujec predloži verodostojen dokaz, ki potrjuje, da je upošteval pogoje v zvezi s trajanjem bivanja, npr. povratna vozovnica.

6 VIZUM

Vizum je dovoljenje, ki ga izda pristojni organ Republike Slovenije tujcu, na podlagi katerega lahko vstopi v državo in v njej biva toliko časa, kolikor je določeno z vizumom ali s katerim se mu omogoči tranzit preko državnega ozemlja, če izpolnjuje za tranzit določene pogoje.

Izda se na prošnjo tujca, ki ima veljavno potno listino, pri čemer mora biti veljavnost potne listine najmanj tri mesece daljša od veljavnosti vizuma. Vizum si mora pridobiti pred vstopom v državo na diplomatsko konzularnem predstavništvu Republike Slovenije v tujini.

Vizum mora vsebovati podatke o (Ztuj, 21. člen):

- vrsti vizuma,
- roku veljavnosti,
- trajanju bivanja v državi,
- številu vstopov,
- namenu obiska,
- osebne podatke osebe, ki ji je vizum izdan,
- fotografijo, priloženo vlogi za izdajo vizuma, ki kaže pravo podobo osebe, ki ji je vizum izdan.

Vizum se izda v obliki nalepke, ki se pritrdi v potno listino. Minister, pristojen za notranje zadeve, izda v soglasju z ministrom, pristojnim za zunanje zadeve, navodilo o vsebini in formatu vizuma. V izdanem vizumu ni mogoče spreminjati vpisanih podatkov.

6.1 VRSTE VIZUMOV

Poznamo štiri različne vrste vizumov: letališki tranzitni vizum (vizum A), tranzitni vizum (vizum B), vizum za kratkoročno bivanje (vizum C) in vizum za dolgoročno bivanje (vizum D in vizum D+C).

6.1.1 Letališki tranzitni vizum – vizum A

Tujci, ki med vmesnim pristankom na letališču v Republiki Sloveniji ne zapustijo letališkega prostora ali letala, ne potrebujejo vizuma. Izjemoma lahko Vlada z uredbo določi, da zaradi interesov države, zaradi zatiranja organiziranega kriminala ali zaradi

odnosov z drugimi državami potrebujejo državljani določenih držav ali potniki na določenih smereh za tranzit letališki tranzitni vizum (Ztuj, 15. člen).

6.1.2 Tranzitni vizum - vizum B

Tranzitni vizum se izda tujcu enkratno ali dvakratno, izjemoma tudi večkratno potovanje preko državnega ozemlja Slovenije iz določene tuje države v določeno tretjo državo, pri čemer lahko ob vsakem potovanju ostane v Republiki Sloveniji največ pet dni, veljavnost vizuma pa ne sme biti daljša od šestih mesecev.

Tranzitni vizum se lahko izda samo, če tujec dokaže, da ima zagotovljen vstop v državo, v katero bo vstopil iz Republike Slovenije (Ztuj, 16.člen).

6.1.3 Vizum za kratkoročno bivanje – vizum C

Izda se za enkratni ali za večkratni vstop v državo, pri čemer niti enkratno neprekinjeno bivanje niti skupno trajanje zaporednih bivanj v Republiki Sloveniji ne sme biti daljše od 90 dni v šestih mesecih, šteto od dneva prvega vstopa. Vizum za kratkoročno bivanje lahko Ministrstvo za zunanje zadeve, po vstopu tujca v državo podaljša, pri čemer skupna dolžina dovoljenega bivanja tujca v državi na podlagi izdanega in podaljšanega vizuma ne sme biti daljša od 90 dni v šestih mesecih (Ztuj, 17. člen).

6.1.4 Vizum za dolgoročno bivanje – vizum D in D+C

Vlada Republike Slovenije z uredbo določi primere, v katerih se tujcu lahko izda vizum tudi za bivanje daljše od 90 dni v šestih mesecih - vizum za dolgoročno bivanje (vizum D) in vizum za dolgoročno bivanje, ki hkrati velja tudi kot vizum za kratkoročno bivanje (vizum D+C), pogoje za izdajo vizuma, čas veljavnosti vizuma in razloge, zaradi katerih veljavnost vizuma za dolgoročno bivanje preneha pred potekom časa, za katerega je bil izdan (Ztuj, 17. člen).

6.2 ZAVRNITEV VSTOPA

Tujcem se na podlagi zakona lahko omejita vstop v državo in čas bivanja v njej (Ustava RS, 32. člen).

Večina tujcev prihaja v našo državo z dobrimi nameni. Prihajajo pa tudi taki tujci, katerih nameni nasprotujejo naši zakonodaji in interesom države. Da bi preprečili nezakonite vstopne, države predpišejo vizume in strožjo vstopno kontrolo na mejnih prehodih.

Državljanu tretje države, ki ne izpolnjuje vseh pogojev za vstop, se zavrne vstop na ozemlja držav članic. To pa ne posega v uporabo posebnih določb, ki se nanašajo na pravico do azila in mednarodne zaščite ali izdaje vizuma za daljše bivanje.

Vstop se lahko zavrne le z utemeljeno odločitvijo, ki določa natančne razloge za zavrnitev. Odločitev sprejme organ, ki je za to pooblaščen v skladu z nacionalno zakonodajo. Učinkovati pa začne takoj.

Utemeljena odločitev, ki določa natančne razloge za zavrnitev, se izda v obliki standardnega obrazca, ki ga izpolni organ, pooblaščen za zavrnitev vstopa v skladu z nacionalno zakonodajo. Izpolnjen standardni obrazec se izda državljanu tretje države, ki s tem obrazcem potrdi prejem odločitve o zavrnitvi vstopa. Osebo, ki ji je vstop zavrnen, ima pravico do pritožbe, ki ima predpisan postopek, ki pa ne zadrži izvršitve odločitve o zavrnitvi vstopa (Uradni list EU, št. L105/1, 13. člen).

6.3 ZAVRNITEV VIZUMA

Tujcu se izdaja vizuma lahko zavrne, če obstajajo razlogi za zavrnitev. Če prošnji za izdajo vizuma ne predloži potne oziroma druge ustrezne listine ali na zahtevo pristojnega organa druge potrebne dokumentacije, mu ta lahko izdajo zavrne. Zavrne se mu lahko tudi, če nima zadostnih sredstev za preživljanje in sklenjenega potovalnega zdravstvenega zavarovanja in če se na vabilo pristojnega organa ne zglasi pri njem.

6.3.1 Razveljavitev vizuma

Če se naknadno ugotovi, da tujec ob izdaji vizuma ni izpolnjeval z zakonom določenih pogojev ali se ugotovi, da ne izpolnjuje več pogojev za izdajo vizuma oz. je namenoma navedel napačne podatke o svoji istovetnosti ali prikril okoliščine, ki so pomembne za izdajo vizuma, se mu vizum lahko razveljavi.

Tudi če nima več veljavne potne listine ali je zoper njega odrejen izgon iz države, se mu vizum razveljavi. Vizum razveljavi policija. V primeru, da tujec še ni vstopil v Slovenijo, lahko vizum razveljavi diplomatsko konzularno predstavništvo.

Razveljavitev se razvidno označi v potni listini tujca, v katero je vpisan. Način označitve vpiše minister, pristojen za notranje zadeve. Če se v času razveljavitve vizuma tujec nahaja v Sloveniji, mora državo nemudoma zapustiti (Ztuj, 22.člen).

7 DOVOLJENJE ZA PREBIVANJE

Tujec, ki pride na območje Republike Slovenije z veljavnim potnim listom, sme bivati v njej toliko časa, kolikor mu to dovoljuje izdani vizum, če z mednarodno pogodbo ni drugače določeno. Tujec, ki pride na podlagi turistične prepustnice ali samo osebne izkaznice, pa sme pri nas bivati največ trideset dni.

Državljan tretje države, ki želi v Sloveniji prebivati dalj časa, kot je to mogoče na podlagi vizuma, ali ki želi vstopiti in prebivati iz drugačnih razlogov, kot je to mogoče na podlagi vizuma, mora imeti dovoljenje za prebivanje (Ztuj, 25. člen).

7.1 VRSTA DOVOLJENJ ZA PREBIVANJE

Zakon o tujcih določa naslednje vrste dovoljenj za prebivanje in sicer (Ztuj, 26. člen):

- dovoljenje za začasno prebivanje se izda za določen namen in za določen čas;
- dovoljenje za začasno prebivanje brez vezave na določen namen, ki se lahko izda določenim tujcem ob določenih pogojih;
- dovoljenje za stalno prebivanje se izda brez omejitve glede trajanja in namena bivanja v Republiki Sloveniji.

7.2 POGOJI ZA IZDAJO DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE

Vsaka suverena država, torej tudi naša, določa pogoje za prebivanje tujcev na njenem ozemlju. Tako se lahko tujcu izda dovoljenje za prebivanje, če poleg posebnih pogojev, ki so določeni za posamezno vrsto dovoljenja oziroma za določen namen ali za določene tujce, izpolnjuje tudi druge pogoje, določene z zakonom in če ne obstajajo razlogi za zavrnitev izdaje dovoljenja.

Z zakonom ali mednarodnim aktom se lahko določi, da imajo določeni tujci pravico do prebivanja v Republiki Sloveniji. Prav tako se lahko določi, da imajo državljani določenih držav pravico prebivanja v Republiki Sloveniji, ne glede na pogoje, ki so sicer določeni za tujce.

Tujec mora ob vložitvi prošnje za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje imeti veljavno potno listino, katere veljavnost je najmanj tri mesece daljša od nameravanega prebivanja v Republiki Sloveniji. Navesti mora namen, oziroma razlog začasnega bivanja; to pa dokaže z dokaznimi listinami, npr. da je prišel zaradi šolanja, specializacije, opravljanja kakšne poklicne dejavnosti ali je sklenil zakonsko zvezo z državljanom Republike Slovenije, ima na območju Slovenije nepremičnino, zaradi zaposlitve, uživa pravico, ki izvira iz dela v državi oziroma drug upravičen

razlog v državi. Poleg naštetih dokaznih listin mora tujec imeti zadostna finančna sredstva za preživetje in urejeno zdravstveno zavarovanje.

7.3 DOVOLJENJE ZA PRVO PREBIVANJE

Dovoljenje za prvo prebivanje v Republiki Sloveniji mora tujec pridobiti pred svojim vstopom v državo, če ni z zakonom drugače določeno.

Prošnja za izdajo dovoljenja se vloži na DKP⁸ Republike Slovenije v tujini, ki je pristojni organ za sprejem vloge. Na DKP bo tujec plačal tako imenovano konzularno takso za vlogo in odločitev, kar bo DKP na vlogi tudi označilo. DKP bo vlogo poslalo v pristojno reševanje upravni enoti, na območju katere naj bi tujec v Republiki Sloveniji prebival. Vlogo upravna enota evidentira v računalniški evidenci in pri tem kot datum sprejema vpiše datum, ko je bila vloga vložena na DKP.

Že ob vložitvi vloge mora DKP tujca opozoriti na morebitna manjkajoča dokazila in po pridobitvi le-teh vlogo z vsemi dokazili odstopiti v reševanje pristojni upravni enoti. V primeru, da bo vlogo kljub temu potrebno dopolniti, bo upravna enota tujca z dopisom pozvala na dopolnitev. V dopisu mora točno navesti, s čim naj tujec vlogo dopolni, mu določiti rok za dopolnitev ter ga opozoriti na posledice, če vloge ne bo dopolnil. Tak dopis upravna enota pošlje DKP, ki ga vroči tujcu v tujini.

K prošnji za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje je potrebno predložiti veljavno potno listino in druge zahtevane listine in dokazila, s katerimi se utemeljuje izdaja dovoljenja. V prošnji mora biti naveden namen prebivanja, ki pa ga vlagatelj med postopkom ne more spreminjati.

Odločitev (izdajo dovoljenja za začasno prebivanje v obliki nalepke s podpisom uradne osebe upravne enote in z žigom v spodnjem desnem kotu nalepke ali negativno odločbo) upravna enota skupaj s spremnim dopisom in priloženo vročilnico pošlje DKP, da jo vroči stranki. Po opravljeni vročitvi DKP upravni enoti vrne dokazilo o vročitvi, katerega le-ta vloži v spis.

Ko je nalepka izdelana, se jo pošlje na DKP, kjer nato povabijo tujca, da jo prevzame. To velja v primeru, če je prošnja popolna.

Prvo dovoljenje za začasno prebivanje se ne sme izdati za daljši čas od enega leta.

7.4 DOVOLJENJE ZA ZAČASNO PREBIVANJE

Za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje mora tujec izpolnjevati tudi enega izmed zakonsko določenih namenov, zaradi katerega želi prebivati v Republiki Sloveniji. Takšni zakonsko določeni nameni so (spletna stran MNZ):

---

⁸ Diplomatsko-konzularno predstavništvo

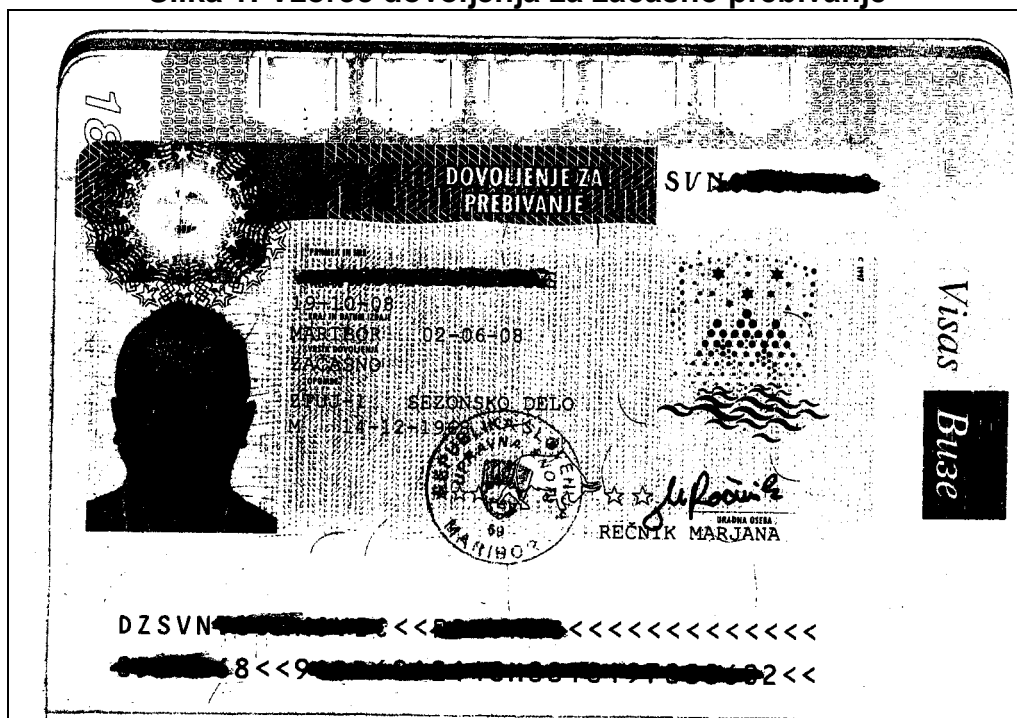
- zaposlitev ali delo;
- združitev družine s tujcem, ki ima v RS dovoljenje za prebivanje;
- status rezidenta za daljši čas v drugi državi članici EU;
- študij, izobraževanje, specializacija ali strokovno izpopolnjevanje ter praktično usposabljanje, sodelovanje oziroma udeležba v programih mednarodnih izmenjav prostovoljcev in v drugih programih, ki ne sodijo v sistem formalnega izobraževanja;
- drugi upravičeni in z zakonom, mednarodnimi akti ali mednarodnimi načeli in običaji utemeljeni razlogi.

Dovoljenje za začasno prebivanje se izda za čas, ki je potreben za izpolnitev namena bivanja. Dovoljenje za začasno prebivanje se lahko izda tujcu, ki ima veljavno potno listino, katere veljavnost mora biti najmanj tri mesece daljša od časa, za katerega se izda dovoljenje. Tujci, ki imajo dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, lahko prebivajo do roka veljavnosti izdanega dovoljenja.

Tujec, ki mu je bilo izdano dovoljenje za začasno prebivanje za določen čas in namen, lahko prebiva v Republiki Sloveniji samo v skladu z namenom, zaradi katerega mu je bilo izdano dovoljenje.

Če upravna enota, ki je pristojna za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje prošnjo tujcu zavrne, mora tujec zapustiti državo v roku petnajstih dni od vročitve odločbe.

Slika 1: Vzorec dovoljenja za začasno prebivanje

Vir: Kadrovska služba, Tehnomont d.o.o.

7.4.1 Dovoljenje za začasno prebivanje zaradi zaposlitve in dela

Tujcem, ki se želijo naseliti v Republiki Sloveniji zaradi zaposlitve, samozaposlitve in dela, opravljanje dela ali opravljanje kakšne samostojne poklicne ali druge pridobitne dejavnosti, se lahko izda dovoljenje za začasno prebivanje, če:

- je izdaja dovoljenja v okviru števila dovoljenj, ki se jih lahko izda tujcem;
- Ima delovno dovoljenje ali drugače izpolnjuje pogoje, ki jih določa zakon ali drug predpis Republike Slovenije.

Dokazila, ki jih mora tujec priložiti k svoji prošnji za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje:

- pogodba o zaposlitvi;
- veljavno dovoljenje za zaposlitev za določen čas ali nedoločen čas, ki ga izda Zavod RS za zaposlovanje;
- fotografijo;
- veljavno potno listino;
- zdravstveno zavarovanje;
- potrdilo o nekaznovanju, ki ga izda pristojna policijska uprava iz matične države tujca.

Novela Zakona o tujcih, ki je pričela veljati 06.06.2008 pa odpravlja pomanjkljivosti, ki so se pokazale v praksi. Med drugim na novo določa, da lahko prošnja za izdajo dovoljenja za prebivanje iz razloga zaposlitve ali dela vložijo tudi tujčev delodajalec in le tujec sam na DKP v tujini. Enako je bilo v zakonu že urejeno v primeru izdaje dovoljenja za začasno prebivanje zaradi opravljanja sezonskega dela in za čezmejno opravljanje storitev z napotnimi delavci. Prav tako novela prinaša, da se lahko prošnja za izdajo dovoljenja za prebivanje v vseh primerih, v katerih je eden od pogojev za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje tudi veljavno delovno dovoljenje, vložijo sočasno s prošnjo za izdajo delovnega dovoljenja. Z navedenim se želi predvsem skrajšati čas postopka, kar je v interesu delavcev, ki v matični državi čakajo na rešitev vloge, predvsem pa delodajalcev, ki menijo, da so postopki za izdajo dovoljenj predolgi.

7.4.2 Dovoljenje za začasno prebivanje zaradi opravljanja sezonskega dela in čezmejno opravljanje storitev z napotnimi delavci

Dovoljenje za začasno prebivanje se izda tujcu zaradi opravljanja sezonskega dela največ za šest mesecev ali izjemoma za devet mesecev na področjih, ki zahtevajo tak čas, npr. v gradbeništvu.

Dovoljenje za začasno prebivanje se izda na prošnjo tujca ali delodajalca. K prošnji za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje za čezmejno opravljanje storitev se priložijo naslednja dokazila:

- dovoljenje za delo;
- potrjen spisek napotnih delavcev s podatki na predpisanem obrazcu, ki ga izda in potrdi zavod za zaposlovanje;
- dokazilo, da je tujec, ki ga tuj delodajalec na podlagi pogodbe napotuje v Republiko Slovenijo, socialno in zdravstveno zavarovan v državi, iz katere je napoten.

Nadaljnega dovoljenja za začasno prebivanje tujec ne more pridobiti, razen v primeru, ko je zanj isti delodajalec, pri katerem je opravljal sezonsko delo, pridobil dovoljenje za zaposlitev oziroma, če se pogodba za čezmejno izvajanje storitev podaljša zaradi objektivnih razlogov (Ztuj, 34. člen).

7.4.3 Dovoljenje za začasno prebivanje zaradi opravljanja raziskovalnega dela

Tujcu, ki želi prebivati v Republiki Sloveniji zaradi opravljanja raziskovalnega dela, se lahko izda dovoljenje za začasno prebivanje, če ima sklenjen sporazum o gostovanju z raziskovalno organizacijo iz Republike Slovenije, veljavno delovno dovoljenje in če izpolnjuje ostale pogoje.

Dovoljenje za prvo prebivanje se mu izda za čas veljavnosti delovnega dovoljenja, vendar največ do enega leta. Prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje lahko vloži tujec ali raziskovalna agencija (Ztuj, 32.a člen).

7.4.4 Dovoljenje za prebivanje zaradi študija

Tujci, ki so kot študenti sprejeti na študij, izobraževanje, specializacijo ali strokovno izpopolnjevanje v ustreznih izobraževalnih ustanovah v Republiki Sloveniji, imajo pravico do prebivanja v Republiki Sloveniji za čas, dokler traja študij, izobraževanje, specializacija, strokovno izpopolnjevanje in praktično usposabljanje.

Tujcu se izda dovoljenje za začasno prebivanje za čas študija, izobraževanja, specializacije oziroma strokovnega izpopolnjevanja, vendar največ za eno leto. V primeru, če študij, izobraževanje, specializacija, strokovno izpopolnjevanje traja daljši čas od enega leta, se dovoljenje letno podaljšuje.

Pogoj za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje iz razloga študija, izobraževanja, specializacije oziroma strokovnega izpopolnjevanja je potrebno (Ztuj, 33. člen):

- dokazilo o sprejemu na študij, izobraževanje, specializacijo, strokovno izpopolnjevanje, ki ga izda izobraževalna ustanova, na katero je tujec sprejet kot študent;

- potrdilo pristojnega državnega organa, ki je pristojen za izvajanje mednarodnega ali bilateralnega sporazuma ali je dajalec štipendije;
- potrdilo, ki ga izda od države pooblaščen organizacija, ki je odgovorna za izvajanje določenega programa.

Nadalje mora tujec še predložiti dokazila o zagotovljenih zadostnih sredstvih za preživljanje v času prebivanja v Republiki Sloveniji, dokazila o zagotovljenem stanovanju in zdravstvenem zavarovanju.

7.4.5 Dnevni delovni migranti

Dnevnim delovnim migrantom se lahko izda dovoljenje za začasno prebivanje za dnevne delovne migrante. Izda se za dobo dveh let, če izpolnjujejo pogoje za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje zaradi zaposlitve ali dela in dokažejo, da so dnevni delovni migranti.

Če dnevni delovni migrant po preteku dveh let še izpolnjuje zgoraj navedene pogoje, se mu dovoljenje za začasno prebivanje za dnevne delovne migrante obnovi za enako obdobje veljavnosti (Ztuj, 35. člen).

7.5 PODALJŠANJE DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE

Dovoljenje za začasno prebivanje se lahko podaljša pod enakimi pogoji, kot se izda. Prošnjo za podaljšanje dovoljenja mora tujec vložiti na upravni enoti, kjer ima prijavljeno začasno prebivališče pred potekom roka, do katerega dovoljenje velja in upravna enota mu izda potrdilo, ki je veljavno kot dovoljenje za začasno prebivanje do dokončne odločitve o prošnji. Potrdilo dovoljuje tujcu prebivanje v Republiki Sloveniji, ne dovoljuje pa mu prehajanja meje.

Tujcu, ki na podlagi dovoljenja za zaposlitev prebiva v Republiki Sloveniji neprekinjeno tri leta, lahko pristojni organ izda dovoljenje za prebivanje tudi za daljši čas od dveh let.

Če upravna enota, ki je pristojna za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje prošnjo tujcu zavrne, mora tujec zapustiti državo v roku petnajstih dni od vročitve odločbe.

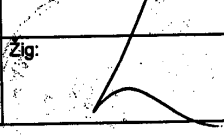
Slika 2: Vzorec potrdila o vloženi prošnji za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje

REPUBLIKA SLOVENIJA

MARIBOR
(upravna enota)

POTRDILO O VLOŽENI PROŠNJI ZA PODALJŠANJE DOVOLJENJA ZA ZAČASNO PREBIVANJE OZIROMA ZA IZDAJO NADALJNJEGA DOVOLJENJA ZA ZAČASNO PREBIVANJE

To potrdilo velja kot dovoljenje za začasno prebivanje do dokončne odločitve o prošnji (3. odstavek 47. člena Zakona o tujcih, Uradni list RS, št. 71/2008-uradno prečiščeno besedilo). Potrdilo tujcu dovoljuje prebivanje v Republiki Sloveniji, ne dovoljuje pa mu prehajanja državne meje.

1. Priimek in ime: ██████████	
2. Datum rojstva: ██████████	3. Državljanstvo: BIH
4. Kraj prebivanja v Republiki Sloveniji oziroma sedanje začasno prebivališče v Republiki Sloveniji (naselje, ulica in hišna številka): ██████████	
5. Datum vložitve prošnje 15. 1. 2009	6. Datum izdaje potrdila: 15. 1. 2009
7. Uradna oseba: mag. Jasna REBERNAK	Zig:

Vir: Kadrovska služba, Tehnomont d.o.o.

7.6 DOVOLJENJE ZA STALNO PREBIVANJE

Dovoljenje za stalno prebivanje se lahko izda tujcu, ki pet let neprekinjeno prebiva v Republiki Sloveniji na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje in ki izpolnjuje tudi druge pogoje za izdajo dovoljenja, razen pogoja veljavnega potnega lista (dovoljenje za stalno prebivanje se lahko izda tujcu, ki sicer nima veljavnega potnega lista, njegova istovetnost pa ni sporna).

Prvi pogoj za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje je torej petletno neprekinjeno prebivanje tujca v Republiki Sloveniji na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje.

Navedeni pogoj je izpolnjen tudi, če je bil tujec v tem obdobju odsoten iz Slovenije in ni imel izdanega dovoljenja za začasno prebivanje; če so bile odsotnosti krajše od šestih zaporednih mesecev in če skupaj ne presegajo deset mesecev. Čas prebivanja tujca v Sloveniji na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje zaradi sezonskega dela, kot napoteni delavec ali kot dnevni delovni migrant, se ne všteje v obdobje za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje.

Dovoljenje za stalno prebivanje se ne izda tujcu, ki v Sloveniji pet let neprekinjeno prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje zaradi študija ali poklicnega usposabljanja, in tujcu, ki v času odločanja o prošnji za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje v Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje zaradi študija, poklicnega usposabljanja, sezonskega dela, kot napoteni delavec ali kot dnevni delovni migrant.

Nekaterim tujcem se lahko, ob izpolnjevanju drugih zakonskih pogojev, dovoljenje za stalno prebivanje izda že pred pretekom petletnega neprekinjenega prebivanja v Republiki Sloveniji na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje. Pred pretekom navedenega petletnega roka se lahko izda dovoljenje za stalno prebivanje (Ztuj, 41. člen) :

- tujcu, ki je slovenskega rodu;
- tujcu, katerega prebivanje v Republiki Sloveniji je v interesu Republike Slovenije;
- ožjim družinskim članom tujca, ki ima v Republiki Sloveniji dovoljenje za stalno prebivanje ali status begunca;
- tujcu, ki je že imel dovoljenje za stalno prebivanje in mu je to prenehalo zaradi izselitve oziroma odsotnosti iz Slovenije ali območja držav članic EU ali zaradi tega, ker je v drugi državi članici EU pridobil status rezidenta za daljši čas.

V teh primerih se ob izpolnjevanju ostalih pogojev dovoljenje za stalno prebivanje lahko izda, če ima tujec ob reševanju prošnje za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje veljavno dovoljenje za začasno prebivanje v Sloveniji.

Vloga za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje se vloži skupaj z ustreznimi dokazili in plačano takso na pristojni upravni enoti, kjer ima tujec prijavljeno začasno prebivališče.

Tujec z dovoljenjem za stalno prebivanje v Sloveniji ima status rezidenta za daljši čas, kar se na dovoljenju, izdanem z nalepko, tudi označi.

7.7 DOVOLJENJE ZA PREBIVANJE IZ DRUGIH UTEMELJENIH RAZLOGOV

Tujcu, ki v skladu z zakonom, mednarodnimi akti ali mednarodnimi načeli ali običaji izkaže utemeljen razlog, zaradi katerega je njegovo bivanje v Republiki Sloveniji

upravičeno, lahko pristojni organ izda dovoljenje za začasno prebivanje in sicer za čas, za katerega je njegovo prebivanje v državi neobhodno potrebno, vendar ne dlje od enega leta (Ztuj, 40. člen).

7.8 ZDRUŽITEV DRUŽINE IN PRAVICA DO CELOVITOSTI DRUŽINE

Tujcu, ki v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje z veljavnostjo najmanj enega leta, in tujcu, ki prebiva na podlagi dovoljenja za stalno prebivanje, se lahko ob določenih pogojih prizna pravica do združitve, ohranitve in ponovne pridobitve celovitosti družine z ožjimi družinskimi člani, ki so tujci.

Prošnja za izdajo dovoljenja za prvo prebivanje se vloži pri DKP v tujini ali pri pristojnem organu v Republiki Sloveniji.

Za ožje družinske člane se štejejo:

- zakonec;
- mladoletni neporočeni otroci tujca;
- mladoletni neporočeni otroci zakonca;
- starši mladoletnega tujca;
- polnoletni neporočeni otroci in starši tujca ali zakonca, katere je tujec ali zakonec po zakonu države, katere državljan je, dolžan preživljati.

Izjemoma, po prostem preudarku, lahko pristojni organ za ožjega družinskega člana šteje tudi drugega sorodnika tujca, če posebne okoliščine govorijo v prid združitvi družine v Republiki Sloveniji.

7.8.1 Pogoji za pridobitev pravice do združitve družine

Dovoljenje za prebivanje zaradi združitve se izda na prošnjo tujca, ki v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za prebivanje.

Dokazila za preživljanje družinskih članov, ki nameravajo prebivati v Republiki Sloveniji, mora tujec priložiti k prošnji in so (Ztuj, 27. člen):

- dokazilo o zadostnih sredstvih za preživljanje npr. osebni dohodek, avtorski honorar, otroški dodatki, preživnine, itd.;
- izpisek iz matične evidence, iz katerega je razvidno razmerje družinskega člana;
- zdravstveno zavarovanje;

- potrdilo, da oseba ni v kazenskem postopku.

7.8.2 Veljavnost dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine

Dovoljenje za začasno prebivanje zaradi združitve družine se ožjemu družinskemu članu tujca, ki ima dovoljenje za začasno prebivanje, izda z veljavnostjo, kot velja njegovo dovoljenje, vendar ne dlje kot za eno leto; podaljšuje pa za enako časovno obdobje, kot velja njegovo dovoljenje za začasno prebivanje, vendar ne dlje kot za dve leti.

Dovoljenje za začasno prebivanje se ožjemu družinskemu članu tujca, ki ima v Republiki Sloveniji dovoljenje za stalno prebivanje, izda z veljavnostjo enega leta, podaljšuje pa z veljavnostjo do dveh let.

Pristojni organ lahko ožjemu družinskemu članu tujca podaljša dovoljenje za prebivanje tudi v primeru, če je tujec umrl ali če je zakonska skupnost prenehala, vendar pa je v Republiki Sloveniji trajala najmanj tri leta.

Navedeno dovoljenje se lahko podaljša samo enkrat, z veljavnostjo do enega leta (Ztuj, 36. člen).

7.9 ZAVRNITEV IZDAJE DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE

Dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji se tujcu ne izda, če (Ztuj, 43. člen):

- niso izpolnjeni pogoji iz tretjega in četrtega odstavka 27. člena navedenega zakona;
- ima tujec prepovedan vstop v državo;
- obstajajo razlogi za domnevo, da tujec po izteku veljavnosti dovoljenja za prebivanje ne bo prostovoljno zapustil Republike Slovenije;
- bi prebivanje tujca lahko ogrozilo javni red in mir ter varnost države;
- obstaja domneva, da se tujec ne bo podrejal pravnemu redu države;
- je očitno, da je bila zakonska zveza sklenjena izključno z namenom pridobitve dovoljenja za prebivanje ali če se ugotovi, da ožji družinski član dejansko ne živi v družinski skupnosti s tujcem, ki mu je priznana pravica do združitve družine;
- če se v postopku izdaje dovoljenja za prvo prebivanje ugotovi, da tujec dejansko že živi v Republiki Sloveniji;
- če prihaja z območij, kjer razsajajo nalezljive bolezni z možnostjo epidemije.

7.10 RAZVELJAVITEV DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE

Dovoljenje za prebivanje pristojni organ, ki ga je izdal, ali pristojni organ, na območju katerega tujec prebiva, razveljavi, če:

- se naknadno ugotovi, da so obstajali razlogi za zavrnitev izdaje dovoljenja;
- naknadno nastopijo razlogi za zavrnitev izdaje dovoljenja;
- je tujec namenoma dal napačne podatke o svoji istovetnosti ali druge netočne podatke ali je namenoma prikril okoliščine, ki so pomembne za izdajo dovoljenja.

Dovoljenje za stalno prebivanje pristojni organ, ki ga je izdal, ali pristojni organ, na območju katerega tujec prebiva, razveljavi, če je tujec namenoma dal napačne podatke o svoji istovetnosti ali druge netočne podatke ali je namenoma prikril okoliščine, ki so pomembne za izdajo dovoljenja.

O razveljavitvi dovoljenja za prebivanje izda pristojni organ odločbo, zoper katero se lahko tujec pritoži na ministrstvo, pristojno za notranje zadeve v osmih dneh po njeni vročitvi (Ztuj, 44. člen).

7.11 PRENEHANJE DOVOLJENJA ZA ZAČASNO PREBIVANJE

Dovoljenje za začasno prebivanje preneha veljati:

- s potekom njegove veljavnosti ali če je razveljavljeno;
- če je tujcu odpovedano bivanje;
- če je tujcu v Republiki Sloveniji izrečena pravnomočna stranska kazen izгона tujca iz države ali če je tujcu druga država članica Evropske unije izrekla pravnomočno odločitev o izgonu, zaradi katerega bo prisilno odstranjen iz Republike Slovenije;
- če se tujec odreče dovoljenju;
- če tujec pridobi slovensko državljanstvo;
- če tujec pridobi dovoljenje za stalno prebivanje;
- če tujec umre.

7.12 PRENEHANJE DOVOLJENJA ZA STALNO PREBIVANJE

Dovoljenje za stalno prebivanje preneha veljati, če:

- je dovoljenje razveljavljeno;
- je tujcu odpovedano prebivanje;
- je tujcu v Republiki Sloveniji izrečena pravnomočna stranska kazen izgona tujca iz države ali če je tujcu druga država članica Evropske unije izrekla pravnomočno odločitev o izgonu, zaradi katerega bo prisilno odstranjen iz Republike Slovenije;
- se tujec odreče dovoljenju;
- tujec pridobi državljanstvo Republike Slovenije;
- se tujec izseli ali če ostane izven območja držav članic Evropske unije neprekinjeno eno leto ali dlje, razen v primeru, če je poslan na delo, študij ali zdravljenje;
- se tujec izseli ali ostane izven območja Republike Slovenije neprekinjeno šest let;
- tujec v drugi državi članici Evropske unije pridobi status rezidenta za daljši čas;
- tujec umre.

8 ZAPUSTITEV DRŽAVE IN ODPOVED PREBIVANJA

8.1 NEZAKONITO PREBIVANJE

Tujec, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, mora državo zapustiti nemudoma oziroma v roku, ki mu je bil postavljen.

Šteje se, da tujec nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, če:

- je nedovoljeno vstopil;
- mu je bil razveljavljen vizum ali je potekel rok, za katerega je bil izdan, ali prebiva v Republiki Sloveniji v nasprotju z vstopnim naslovom oziroma mu je potekel čas, ko je na podlagi zakona ali mednarodnega sporazuma lahko v Republiki Sloveniji;
- nima dovoljenja za prebivanje ali je dovoljenje prenehalo veljati.

Tujec, ki je pravočasno vložil prošnjo za podaljšanje dovoljenja za prebivanje ali za izdajo nadaljnega dovoljenja, sme ostati v državi, dokler o njegovi prošnji ni odločeno, o čemer se mu izda posebno potrdilo, ki velja kot dovoljenje za začasno prebivanje do odločitve o prošnji.

Pri določanju roka, v katerem mora tujec zapustiti državo, mora organ, ki izda odločbo, upoštevati čas, v katerem tujec to lahko stori, pri čemer ta rok ne sme biti daljši od treh mesecev (Ztuj, 47. člen).

8.2 ODPOVED PREBIVANJA

Tujcu, ki ima v Republiki Sloveniji dovoljenje za stalno prebivanje, se lahko prebivanje odpove, če:

- je bil s pravnomočno sodbo obsojen zaradi kaznivega dejanja na nepogojno zaporno kazen, daljšo od treh let;
- obstaja utemeljen sum, da bi lahko ogrožal varnost države, javno varnost ali mir.

Tujcu, ki sicer zakonito prebiva v Republiki Sloveniji, se lahko odpove prebivanje, če (Ztuj, 48. člen):

- prebiva v nasprotju z namenom, zaradi katerega mu je bilo dovoljenje izdano;
- ogroža javni red in mir;
- zavrača izpolnjevanje odločitev državnih organov;

- je bil obsojen za kaznivo dejanje na nepogojno zaporno kazen, daljšo od treh mesecev;
- ostane brez sredstev za preživljanje in mu preživljanje za čas prebivanja v Republiki Sloveniji ni kako drugače zagotovljeno.

Odločbo o odpovedi prebivanja izda upravna enota, na območju katere tujec prebiva. Pri odločanju o odpovedi prebivanja organ – upravna enota upošteva dolžino prebivanja tujca v državi, njegove družinske, osebne, gospodarske in druge vezi, ki ga vežejo na Republiko Slovenijo in posledice, ki bi jih odpoved prebivanja povzročila tujcu ali njegovi družini.

Odločba o prepovedi prebivanja se vidno označi v potni listini tujca. Čas, za katerega mu je prepovedan ponovni vstop v Republiko Slovenijo, ne more biti krajši od enega leta in ne daljši od petih let (Ztuj, 49. člen).

9 PREBIVANJE DRŽAVLJANA TRETJE DRŽAVE V SLOVENIJI

Tujec, ki ima dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji, mora pristojnemu organu prijaviti svoje stalno ali začasno prebivališče (Ztuj, 83. člen).

9.1 PRIJAVA PRISTOJNEMU ORGANU

Za prijavo oziroma odjavo stalnega prebivališča in prijavo spremembe naslova stanovanja ter prijavo oziroma odjavo začasnega prebivališča je pristojna upravna enota, ne glede na to, kje ima posameznik prijavljeno stalno ali začasno prebivališče ali ga prijavlja (ZPPreb, 5. člen).

9.2 PRIJAVA IN ODJAVA ZAČASNEGA PREBIVALIŠČA

Tujec, ki ima veljavno dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji mora prijaviti začasno prebivališče v roku treh dni po prihodu v kraj prebivanja, odjaviti pa pred odselitvijo.

Začasno prebivališče se prijavi oziroma odjavi na obrazcu za prijavo oziroma odjavo začasnega prebivališča.

Upravna enota izda tujcu potrdilo o prijavi oziroma odjavi začasnega prebivališča

Tujec mora ob prijavi oziroma odjavi začasnega prebivališča dati upravni enoti naslov začasnega prebivališča, na katerega se prijavlja ter naslednje podatke (ZPPreb, 12. člen):

- priimek in ime;
- EMŠO oziroma datum rojstva in spol, če ta ni določena;
- državljanstvo;
- datum prijave, odjave oziroma spremembe.

9.3 PRIJAVA IN ODJAVA STALNEGA PREBIVALIŠČA

Stalno prebivališče in spremembo naslova stanovanja mora tujec prijaviti upravni enoti, kadar se v nekem naselju stalno naseli ali spremeni naslov stanovanja; odjaviti pa v primeru, kadar se stalno odseli z območja Republike Slovenije.

Stalno prebivališče oziroma spremembo naslova stanovanja je treba prijaviti v osmih dneh od naselitve oziroma od vročitve dovoljenja za stalno prebivanje tujca, odjaviti pa pred odselitvijo.

Upravna enota izda tujcu potrdilo o prijavi oziroma odjavi stalnega prebivališča (ZPPreb, 6. člen).

10 DOLOČITEV OSEBNE IDENTIFIKACIJSKE ŠTEVILKE TUJCA

Vsak tujec, ki ima stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji kot tudi tujec, ki v Sloveniji nima prebivališča, ima pa določene pravice ali obveznosti do države npr. pravica do zdravstvenega ali pokojninskega zavarovanja, do nepremičnine, pravice iz humanitarnih razlogov, dolžnosti do plačevanja davkov, mora imeti osebno identifikacijsko številko, ki je enotna matična številka občana ali EMŠO (ZCRP, 3.člen).

10.1 VIRI ZA DOLOČANJE EMŠO

Podatkovni vir za določanje EMŠO je zbirka podatkov, v kateri se podatki o posamezniku zabeležijo ob priselitvi v Republiko Slovenijo, za posameznika, ki nima prebivališča, pa tista zbirka podatkov, v kateri je najprej vpisan.

Viri za določitev EMŠO so (Uredba o vodenju in vzdrževanju CRP, 7. člen) :

- Upravna enota za državljana Republike Slovenije, ki ob prvi priselitvi iz tujine prijavlja stalno ali začasno prebivališče ali iz kakšnega drugega vzroka še ni bil vpisan v uradne evidence in mu EMŠO še ni bila določena, ter za tujega državljana, ki vloži prošnjo za pridobitev dovoljenja za prebivanje ali za pridobitev statusa začasnega zatočišča ali pa mu EMŠO po predpisih pred uveljavitvijo zakona o centralnem registru prebivalstva še ni bila določena;
- Ministrstvo, pristojno za upravo, za prosilca za azil;
- Pristojna zdravstvena ustanova je vir za določitev EMŠO ob rojstvu otroka. Za mater novorojenega otroka, ki v Republiki Sloveniji nima stalnega niti začasnega prebivališča in ji EMŠO ni bila določena po nobenem odstavku tega člena, lahko posreduje zahtevek za njeno določitev pristojna zdravstvena ustanova, v kateri mati rodi;
- Zavod za zaposlovanje Slovenije je vir za določitev EMŠO za tujega državljana, za katerega je bila vložena prošnja za izdajo delovnega dovoljenja ali ki prihaja v Republiko Slovenijo z namenom dela ali zaposlitve, ni pa tukaj stalno niti začasno prijavljen;
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je vir za določitev EMŠO za posameznika, ki uveljavlja pravico iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in v Republiki Sloveniji ni stalno niti začasno prijavljen;
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je vir za določitev EMŠO za zavarovanca in/ali njihovega družinskega člana, ki v Republiki Sloveniji ni stalno niti začasno prijavljen;

- Davčna uprava Republike Slovenije je vir za določitev EMŠO za davčnega zavezanca, ki v Republiki Sloveniji ni stalno niti začasno prijavljen, je pa lastnik nepremičnine ali v Republiki Sloveniji uresničuje druge pravice, za katere ima obveznost do plačila davčne dajatve.

10.2 POSREDOVANJE PODATKOV ZA DOLOČANJE EMŠO

Podatkovni vir posreduje zahtevek za določitev EMŠO po elektronskih medijih neposredno v podatkovno bazo centralnega registra prebivalstva. To stori takoj ob urejanju zadev posamezniku, najpozneje pa v roku treh dni od prejema podatkov za vpis posameznika v svojo evidenco.

EMŠO se določi s postopki centralnega registra prebivalstva in z odgovorom vrne po isti poti skupaj z ostalimi podatki, potrebnimi za vpis v evidenco podatkovnega vira. Če je bila EMŠO za zahtevanega posameznika že določena, se to sporoči z odgovorom sočasno z drugimi podatki.

Ob prevzemu podatkov izpiše podatkovni vir obvestila o določitvi EMŠO in nalepke, poleg tega pa tudi druge dokumente, ki jih potrebuje za opravljanje z zakonom predpisanih nalog. Če ti dokumenti vsebujejo vse podatke in pojasnilo o določitvi EMŠO, lahko v dogovoru z upravljavcem centralnega registra prebivalstva z njimi nadomesti način obveščanja o določitvi EMŠO.

Ob določitvi EMŠO za izdajo delovnega dovoljenja v skladu z navedeno uredbo Zavod za zaposlovanje Slovenije vpiše ali nalepi EMŠO tudi na delovno dovoljenje (Uredba o vodenju in vzdrževanju CRP, 8. člen).

10.3 OBVEŠČANJE O DOLOČITVI EMŠO

Za vsako novo določeno EMŠO se tiska obvestilo o njeni določitvi.

Za obveščanje o novo določeni EMŠO se uporablja obrazec, ki je sestavljen iz treh delov, ki so označeni s kraticami DEMŠO-1, DEMŠO-2 in DEMŠO-3. Obrazec izda Ministrstvo za notranje zadeve, po določitvi EMŠO pa ga s podatki tiska upravljavec zbirke podatkov, ki je določitev zahteval.

Obrazec ima tri dele:

- DEMŠO-1 – obvestilo o določitvi enotne matične številke občana, namenjen je upravljavcu zbirke podatkov, ki je zahteval njeno določitev;
- DEMŠO-2 – obvestilo o določitvi enotne matične številke občana, namenjen je vpisu novo določene EMŠO v rojstno matično knjigo, če je posameznik vpisan v rojstno matično knjigo v Republiki Sloveniji, sicer se ta del obrazca ne uporabi;

11 EVIDENCE

Zaradi zagotovitve podatkov o stanju, gibanju tujcev ter o listinah, ki so jim bile izdane, se vodijo evidence o (Ztuj, 85. člen):

- dovoljenjih za začasno prebivanje;
- dovoljenjih za stalno prebivanje;
- tujcih s prijavljenim stalnim prebivališčem;
- vizumih;
- potnih listinah za tujce;
- osebnih izkaznicah za tujce in izkaznicah o dovolitvi zadrževanja;
- tujcih, nastanjenih v centru;
- izrečenih kaznih izгона tujca iz države;
- izrečenih ukrepov odstranitve tujca iz države;
- izrečenih ukrepov odpovedi prebivanja tujcu;
- zadržkih za izdajo potnega lista tujcu;
- tujcih, ki jim je odrejen strožji policijski nadzor;
- tujcih, ki jim je določeno bivanje izven centra;
- tujcih, ki jim je bil zavržen vstop v državo;
- garantnih pismih;
- udeležbi tujcev na tečajih slovenskega jezika;
- udeležbi tujcev na tečajih seznanjanja s slovensko kulturo, zgodovino in ustavno ureditvijo.

Ministrstvo za notranje zadeve vodi evidence o osebnih izkaznicah za tujce in izkaznicah o dovolitvi zadrževanja, tujcih, nastanjenih v centru, izrečenih kaznih izгона tujca iz države, varstvenih ukrepov odstranitve tujca iz države, tujcih, ki jim je odrejen strožji policijski nadzor ter evidence o tujcih, ki jim je določeno bivanje izven centra. Pri evidencah o izrečenih ukrepov odpovedi bivanja tujcu vodi ministrstvo evidenco, ki se nanaša na odpovedano stalno prebivanje tujcu.

Pristojni organ – upravne enote vodijo evidence o dovoljenjih za začasno prebivanje, dovoljenjih za stalno prebivanje, o tujcih s prijavljenim začasnim prebivališčem, o tujcih s prijavljenim stalnim prebivališčem, o vizumih, o potnih listih za tujce, o osebnih izkaznicah za tujce in izkaznicah o dovolitvi zadrževanja ter evidence o zadržkih za izdajo potnega lista tujcu.

Organ, pristojen za kontrolo prehajanja čez državno mejo, vodi evidenco o vizumih in o tujcih, ki jim je bil zavrnjen vstop v državo.

Ministrstvo za zunanje zadeve, oziroma organ Republike Slovenije v tujini, ki je pooblaščen za opravljanje konzularnih zadev, vodi evidence o vizumih, o potnih listih za tujce ter garantnih pismih.

Vsi organi lahko pri svojem delu uporabljajo tudi ostale navedene evidence. Vsi organi morajo podatke o evidencah posredovati ministrstvu, ki vodi centralne evidence.

11.1 HRAMBA PODATKOV IZ EVIDENC

Podatki iz evidenc o izdanih dovoljenjih za začasno prebivanje oziroma o izdanih vizumih se hranijo dve leti po poteku veljavnosti dovoljenja oziroma vizuma in se nato arhivirajo.

Podatki iz evidenc o izdanih dovoljenjih za stalno prebivanje in podatki, ki so vezani na dovoljenje za stalno prebivanje, se hranijo petdeset let od prenehanja dovoljenja za stalno prebivanje, nato se arhivirajo.

Podatki iz evidenc o izrečenih kaznih izгона tujca iz države, varstvenih ukrepih odstranitve tujca iz države, o odpovedih prebivanja in prisilno odstranjenih tujcih se hranijo še pet let po izteku roka, za katerega je bila izrečena kazen ali ukrep, oziroma po odstranitvi tujca iz Republike Slovenije.

Podatki iz evidenc o potnih listih za tujce in o zadržkih za izdajo potnega lista tujcu se hranijo pet let od poteka veljavnosti potnega lista oziroma od dokončnosti odločbe, nato se arhivirajo.

Podatki iz evidenc o udeležbi tujcev na tečajih slovenskega jezika in o udeležbi na tečajih seznanjanja s slovensko kulturo, zgodovino in ustavno ureditvijo se hranijo pet let po končanem tečaju, nato se arhivirajo (Ztuj, 92. člen).

12 DELO TUJCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Državni zbor Republike Slovenije z resolucijo o migracijski politiki določi temelje politike zaposlovanja in dela tujcev, ki se izvaja v skladu z zakonom⁹ in z mednarodnimi sporazumi, na bilateralni in multilateralni ravni. Vlada Republike Slovenije v skladu s sprejeto politiko zaposlovanja in dela tujcev sklepa mednarodne sporazume, s katerimi določa pogoje za gibanje delavcev in pretok storitev med državami podpisnicami sporazuma in sprejema ukrepe za zaščito domačega trga dela, določene z navedenim zakonom (ZZDT, 4. člen).

Za delo tujcev se šteje opravljanje storitev, ki se izvajajo s tujci in druge oblike dela tujcev, ki temeljijo na pogodbah o delu oziroma drugih civilnopravnih pogodbah, ki se časovno omejeno izvajajo na ozemlju Republike Slovenije. Navedena opredelitev ločuje pojem dela kot odraza začasnih in občasnih potreb po delovni prisotnosti tujcev v državi, ki po preteku vnaprej določenega časa državo zapustijo, od pojma zaposlitve, ki je povezana s sklenitvijo delovnega razmerja in je neposredno pogojena s stanjem na domačem trgu dela.

Tujec je zaposlen v Republiki Sloveniji, kadar je na podlagi pogodbe o zaposlitvi v delovnem razmerju pri delodajalcu, ki ima sedež ali prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma ima v skladu s tem zakonom status samozaposlene osebe (ZZDT, 1. člen).

Tujci, ki v Republiki Sloveniji želijo opravljati katerokoli delo, si lahko uredijo svoj pravni status samo na podlagi delovnega dovoljenja. Pogodba o delu oziroma zaposlitvi, sklenjena s tujcem, ki nima tega dovoljenja, je nična (ZZDT, 4. člen).

12.1 KVOTE

Vlada v skladu z migracijsko politiko in ob upoštevanju stanja in gibanja na trgu dela letno določi kvoto delovnih dovoljenj, s katero omeji število tujcev na trgu dela. V kvoto se ne všttevajo tujci z osebnim delovnim dovoljenjem, tujci, ki imajo na podlagi sporazuma z Evropsko unijo enak položaj kot državljani Republike Slovenije, poslovodni delavci in tuji napoteni delavci, ki so na dodatnem izobraževanju.

Kvota se razdeli za namene zaposlovanja tujcev v Republiki Sloveniji, napotene tujce v Republiko Slovenijo, usposabljanje in izpopolnjevanje, sezonsko delo tujcev in individualne storitve tujcev.

Letno ne sme presegati petih odstotkov aktivnega prebivalstva Republike Slovenije. Vlada lahko poleg kvote določi tudi omejitve in prepovedi zaposlovanja ali dela tujcev po regijah, področjih dejavnosti, podjetjih in poklicih, kakor tudi omeji ali prepove pritok novih tujih delavcev v celoti ali iz določenih regionalnih področij, kadar je to v interesu države. Razlogi za sprejem ukrepov za omejitev kvot so naraščajoča brezposelnost, sprejem mednarodnega sporazuma s katerim se zmanjša število

---

⁹ Zakon o zaposlovanju in delu tujcev

potreb po zaposlovanju tujih delavcev, kadar se zaradi aktivne politike zaposlovanja zmanjšajo potrebe po tujih delavcih idr (ZZDT, 5. člen).

Kvotni sistem dejansko omogoča po eni strani zelo omejeno novo priseljevanje tujcev glede na interese in potrebe države, po drugi strani pa učinkovitejšo integracijo in boljše pogoje za tiste tujce, ki že prebivajo v Sloveniji ali se v njej zakonito naseljujejo.

Kvota, ki jo vlada določi za posamezne namene, se razdeli glede na veljavna delovna dovoljenja in na nova delovna dovoljenja.

Pri izdaji delovnih dovoljenj za novo zaposlovanje se prednostno obravnavajo tujci, katerim se delovno dovoljenje izda neodvisno od stanja in razmer na trgu dela, ožji družinski člani tujcev z osebnim delovnim dovoljenjem za nedoločen čas, tujci, s strokovno izobrazbo, na področju deficitarnih poklicev, delovni migranti iz sosednjih držav, rezidenti za daljši čas ter ožji družinski člani tujca z dovoljenjem za začasno prebivanje (ZZDT, 6. člen).

12.2 ZAPOSILITEV TUJCA NA PODLAGI DELOVNEGA DOVOLJENJA

Tujec sme v Republiki Sloveniji opravljati samo tisto delo, za katero mu je bilo izdano delovno dovoljenje (ZZDT, 4. člen).

Delovno dovoljenje je dokument, na podlagi katerega lahko domači ali tuji delodajalec sklene pogodbo o zaposlitvi. Izda se kot osebno delovno dovoljenje, dovoljenje za zaposlitev ali dovoljenje za delo. Delovno dovoljenje se praviloma izda na zahtevo delodajalca. Za isto časovno obdobje se lahko tujcu izda samo eno delovno dovoljenje (ZZDT, 8. člen).

12.3 DOVOLJENJE ZA ZAPOSILITEV

Ta vrsta delovnega dovoljenja je vezana na potrebe delodajalca, za njegovo izdajo zaprosi delodajalec. Dovoljenje za zaposlitev se izda za čas, ki ne more biti daljši od enega leta.

Prva zaposlitev je zaposlitev tujca, ki nima dovoljenja za prebivanje v Republiki Sloveniji.

Nova zaposlitev je prva zaposlitev ali zaposlitev tujca, ki že ima dovoljenje za prebivanje in se prvič zaposluje pri tem delodajalcu.

Pogodba o zaposlitvi, ki jo delodajalec priloži k vlogi, mora biti v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja in s kolektivnimi pogodbami, ki zavezujejo delodajalca (ZZDT, 11. člen).

Vlogo za izdajo dovoljenja za zaposlitev vloži delodajalec na obrazcu TUJ-2. Dovoljenje za zaposlitev se lahko izda pod pogojem, da v evidenci zavoda za zaposlovanje ni ustreznih domačih iskalcev zaposlitev oziroma oseb, ki so glede pravic do zaposlitve izenačene z državljani Republike Slovenije. Dovoljenje za zaposlitev se lahko izda, če so izpolnjeni naslednji pogoji (ZZDT, 11a. člen):

- da je delodajalec ustrezno registriran ali vpisan v poslovnem registru;
- da je delodajalec prijavil prosto delovno mesto;
- da delodajalec in tujec izpolnjujeta pogoje iz 7. člena navedenega zakona;
- da ni izkoriščena kvota za to obliko zaposlovanja;
- da tujec izpolnjuje pogoje, ki jih zahteva delodajalec in
- da delodajalec priloži z njegove strani podpisano pogodbo o zaposlitvi.

Delodajalec k vlogi priloži dokazilo o ustrezni izobrazbi tujca, potrdilo o poravnanih davkih in prispevkih iz naslova zaposlitve in dela z veljavnostjo največ enega meseca, izjavo delodajalca o šestmesečnem poslovanju na predpisanem obrazcu, dokazilo o vpisu delodajalca v ustrezni register – redni izpisek iz sodnega registra ter plača takso. Vloga se rešuje približno 30 dni, lahko pa tudi do 60 dni.

12.3.1 Podaljšanje dovoljenja za zaposlitev

Dovoljenje za zaposlitev se lahko po enoletni zaposlitvi na podlagi vloge istega delodajalca za istega tujca podaljša za čas do enega leta, če so izpolnjeni pogoji navedenega zakona in če tujec v času veljavnosti predhodnega dovoljenja za zaposlitev ni bil pravnomočno sankcioniran z globo za prekršek po tem zakonu ali po zakonu, ki ureja preprečevanje zaposlovanja in dela na črno.

Delodajalec mora vlogo, obrazec TUJ-2, vložiti največ 60 in najmanj 30 dni pred potekom veljavnosti predhodno izdanega delovnega dovoljenja, priložiti mora pogodbo o zaposlitvi, podpisano z obeh strani, dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji in plača takso. Če vloga ni vložena pravočasno, se šteje, kot da gre za novo vlogo.

Pri podaljšanju dovoljenja za zaposlitev se za istega delodajalca šteje tudi pravni naslednik delodajalca. Pravni naslednik prvega delodajalca je po navedenem zakonu delodajalec prevzemnik, na katerega preidejo pogodbene in druge pravice in obveznosti iz delovnih razmerij, ki so jih imeli delavci na dan prenosa pri delodajalcu prenosniku, če pride zaradi pravnega prenosa podjetja ali dela podjetja, izvedenega na podlagi zakona, drugega predpisa, pravnega posla oziroma pravnomočne sodne odločbe ali zaradi združitve ali delitve, do spremembe delodajalca (ZZDT, 11.b člen).

Dovoljenje za zaposlitev preneha veljati:

- s potekom časa, za katerega je bilo izdano,
- s prenehanjem delovnega razmerja,
- s pridobitvijo osebnega delovnega dovoljenja,

- če tujec pridobi državljanstvo Republike Slovenije,
- v primeru smrti tujca,
- če v ustreznem času delodajalec ne prijavi dela tujca.

12.4 OSEBNO DELOVNO DOVOLJENJE

Osebno delovno dovoljenje je obnovljiva ali stalna oblika delovnega dovoljenja, ki v času veljavnosti tujcu omogoča, da se zaposli pri kateremkoli delodajalcu, razen če je osebno delovno dovoljenje izdano za samozaposlitev (ZZDT, 10. člen). Vlogo za pridobitev osebnega delovnega dovoljenja vložijo tujci sam na pristojnem zavodu za zaposlovanje.

Osebno delovno dovoljenje preneha veljati (ZZDT, 10.e člen):

- s potekom časa, če niso izpolnjeni pogoji za ponovno izdajo;
- če se tujec odpove osebnemu delovnemu dovoljenju;
- če tujec pridobi državljanstvo Republike Slovenije;
- v primeru prenehanja dovoljenja za prebivanje;
- v primeru smrti tujca.

12.4.1 Osebno delovno dovoljenje za samozaposlitev

Tujec lahko ustanovi ali soustanovi osebno gospodarsko družbo in na podlagi ustanoviteljskih pravic zastopa družbo, lahko se registrira kot samostojni podjetnik posameznik, če ima veljavno osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo enega leta oziroma treh let ali ima osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas.

Osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo enega leta lahko pridobi tujec, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- da ima veljavno dovoljenje za prebivanje;
- da je pred registracijo oziroma vpisom najmanj eno leto neprekinjeno prebival v Republiki Sloveniji na podlagi dovoljenja za prebivanje;
- da izkaže lastna finančna sredstva v višini 10.000 EUR;
- da v primeru, ko se določena dejavnost lahko opravlja le v poslovnem prostoru, izkaže lastništvo poslovnega prostora oziroma ustrezno najemno pogodbo ali da v primeru, ko poslovni prostor ni pogoj, izkaže lastništvo

prostora (objekta) ali ustrezno najemno pogodbo za prostor (objekt), kjer ima sedež.

12.4.2 Osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo treh let

Tako dovoljenje pridobi samozaposleni tujec, ki je v Republiki Sloveniji dve leti neprekinjeno samozaposlen in je vpisan v poslovni register; tujec z najmanj poklicno izobrazbo, ki je bil zadnji dve leti pred vložitvijo vloge neprekinjeno zaposlen pri istem delodajalcu ali njegovemu pravnemu predniku in delovni migrant, ki je bil zadnji dve leti pred vložitvijo vloge neprekinjeno zaposlen pri istem delodajalcu ali njegovemu pravnemu predniku.

Osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo treh let se lahko tujcu ponovno izda za enako obdobje, če je bil tujec v času veljavnosti osebnega delovnega dovoljenja neprekinjeno zaposlen v Sloveniji.

12.4.3 Osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas

Za osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas lahko zaprosi begunec in tujec z dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji (ZZDT, 10.c člen).

12.5 DOVOLJENJE ZA DELO

Tujcu se na podlagi dovoljenja za delo prizna pravica do začasnega oziroma občasnega opravljanja specifičnih oblik dela na ozemlju Republike Slovenije, ki so vezane na naslednje namene (ZZDT, 12. člen):

- čezmejno izvajanje storitev tujih podjetij z napotenimi delavci;
- nameščanje tujih delavcev;
- usposabljanje in izpopolnjevanje;
- sezonsko delo tujcev;
- pogodbene storitve na podlagi dovoljenja za delo.

Dovoljenje za delo se tujcu izda na vlogo delodajalca oziroma pravne osebe, določene s tem zakonom. Izda se v okviru kvote, določene za posamezni namen, brez dodatnega preverjanja stanja in razmer na trgu dela.

Po izteku veljavnosti dovoljenja za delo tujcu ne more biti izdano dovoljenje za zaposlitev ali osebno delovno dovoljenje brez vmesne prekinitve dela v državi, razen v primerih, določenih z zakonom. Dovoljenje za delo se lahko po izteku veljavnosti le izjemoma podaljša, skladno z določbami navedenega zakona.

Zavezanci za prijavo in odjavo dela tujcev z dovoljenjem za delo so delodajalci, če s zakonom ni drugače določeno (ZZDT, 12. člen).

Dovoljenje za delo preneha veljati:

- s potekom časa, za katerega je bilo izdano;
- s prenehanjem delovnega razmerja ali pogodbe o delu;
- v primeru smrti tujca.

12.5.1 Dovoljenje za delo na podlagi sezonskega dela

Sezonsko delo tujcev je v okviru dejavnosti, ki imajo sezonski značaj, dopustno le v primeru, da je povpraševanje na trgu dela občasno večje od ponudbe, kar je podlaga za letno oblikovanje kvote za te namene.

Tujcu s stalnim prebivališčem v drugi državi se izda dovoljenje za delo na vlogo delodajalca. Delodajalec je v skladu z navedenim zakonom tudi zadolžen za prijavo začetka in konca dela tujca. Dovoljenja za delo se izdajo v okviru kvote, določene za sezonsko delo. Dovoljenje se izda, če tujcu v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge za izdajo delovnega dovoljenja ni bila izrečena kazen za prekršek. Delodajalec lahko za istega tujca le enkrat v koledarskem letu zaprosi za dovoljenje za sezonsko delo.

Za opravljanje sezonskega dela delodajalec in tujec skleneta delovno razmerje za določen čas. Delovnega razmerja ni treba skleniti, če se delo opravlja do največ trideset dni na področju kmetijstva in gozdarstva.

Za tujca, ki je opravljal sezonsko delo, se lahko delovno dovoljenje za katerikoli namen ponovno izda v naslednjem koledarskem letu. Po izteku veljavnosti dovoljenja za delo za sezonsko delo v gradbeništvu se lahko delovno dovoljenje za katerikoli namen ponovno izda po preteku sedmih mesecev.

Ne glede na prejšnji odstavek, lahko delodajalec, pri katerem je tujec opravljal sezonsko delo, pridobi dovoljenje za zaposlitev pod pogoji, določenimi za novo zaposlitev tujca.

Veljavnost sezonskega delovnega dovoljenja:

- Na področju kmetijstva in gozdarstva se lahko podaljša ali ponovno izda istemu ali drugemu delodajalcu in sicer največ trikrat letno, če skupno trajanje dela ne presega šest mesecev v koledarskem letu;
- Na področju gostinstva in turizma se lahko izda večkrat v koledarskem letu. Skupno trajanje dela oziroma veljavnost dovoljenj za delo ne sme presegati šestih mesecev v posameznem koledarskem letu;
- Na področju gradbeništva je veljavnost omejena na največ devet mesecev v kateremkoli dvanajstmesečnem obdobju.

12.5.2 Čezmejno izvajanje storitev tujih podjetij z napotenimi delavci

Tuja podjetja lahko v Republiki Slovenije izvajajo čezmejne storitve¹⁰ z napotenimi delavci¹¹ v skladu z zakonom. V teh primerih gre za tuje storitve, ki se običajno dogovorijo s pogodbo med slovenskim in tujim izvajalcem pod pogoji, ki jih ureja zakon. Te storitve lahko izvaja tuje podjetje samo z napotenimi delavci, ki so pri njem že najmanj eno leto zaposleni.

Dovoljenje za delo tujca se izda na vlogo tujega delodajalca, ki je v skladu z zakonom dolžan izvesti tudi prijavo dela tujcev. Posameznemu napotenemu delavcu se dovoljenje za delo lahko izda večkrat, vendar največ za tri mesece v koledarskem letu. Posamezna pogodba se lahko izvaja največ tri mesece, izjemoma se lahko podaljša v primeru objektivnih razlogov, npr. višje sile, vendar največ za en mesec (ZZDT, 13. člen).

Tuji delavec je lahko v Republiki Sloveniji nameščen največ eno leto. Tujemu delavcu, ki je začasno nameščen v Republiki Sloveniji, je delodajalec dolžan zagotoviti delovnopravne pogoje v skladu s kolektivno pogodbo, ki ga zavezuje.

12.5.3 Izobraževanje tujih napotnih delavcev

Dodatno izobraževanje tujih napotnih delavcev se lahko izvaja v primeru, če sta slovenska in tuja gospodarska družba kapitalsko povezani ali v primeru, če gre za poslovno tehnično sodelovanje. Dodatno izobraževanje tujih napotnih delavcev se izvaja v gospodarski družbi, s sedežem v Republiki Sloveniji, na podlagi pogodbe o dodatnem izobraževanju, ki jo skleneta slovenska in tuja gospodarska družba.

Tuja gospodarska družba lahko na dodatno izobraževanje napoti posameznega delavca večkrat, vendar največ za tri mesece v času dveh let.

Dovoljenje za delo za napotene delavce se izda na vlogo tuje gospodarske družbe, ki mora v skladu z določbami tega zakona prijaviti delo tujca. Tujec mora biti tudi ustrezno zdravstveno zavarovan (ZZDT, 14.a člen).

12.5.4 Nameščanje tujih delavcev

Tuja pravna oseba lahko začasno premesti delavce iz kraja stalne zaposlitve v tujini na delo v podružnico oziroma drugo organizacijsko enoto poslovanja, s katero je tržno prisoten v Republiki Sloveniji z namenom opravljanja določenih nalog ali izvedbe pogodbenih storitev, ki jih izvaja na ozemlju Republike Slovenije.

Za nameščanje delavcev mora tuji delodajalec pridobiti dovoljenje za delo, ki se izda brez preverjanja stanja in razmer na trgu dela.

---

¹⁰ Čezmejna storitev je storitev, ki jo na ozemlju Republike Slovenije na podlagi pogodbe z domačo pravno osebo izvaja tuje podjetje.

¹¹ Napotni delavec je fizična oseba, ki je v delovnem razmerju pri tujem delodajalcu v času izvajanja pogodbene storitve na ozemlju Republike Slovenije, in zanj delodajalec plačuje prispevke za socialno zavarovanje.

Tuja pravna oseba lahko namesti pri njej zaposlene delavce, če so bili delavci predhodno najmanj eno leto pri njej zaposleni. Tuji delavec je lahko v Republiki Sloveniji nameščen največ eno leto, če ni drugače določeno. Tuji delavec je lahko ponovno nameščen ali napoten na delo v Republiko Slovenijo po vmesni prekinitvi, ki je določena z veljavnostjo predhodnega dovoljenja za delo.

Tuji delavci, ki so začasno nameščeni v organizacijah v Republiki Sloveniji, morajo biti ustrezno zdravstveno zavarovani (ZZDT, 15. člen).

12.6 PRIJAVA IN ODJAVA DELA TUJCA

Prijava dela tujcev je obvezna in velja za vse tujce, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji.

Zavezanec za prijavo začetka dela tujca je vsakokratni delodajalec, ki s tujcem na novo sklepa delovno ali drugo pogodbeno razmerje oziroma tuji delodajalec, ki svojega delavca napoti na delo v Slovenijo v skladu s tem zakonom, in tujec, ki se samozaposli.

Prijava in odjava dela se opravi pri zavodu za zaposlovanje, ki je izdal delovno dovoljenje. Zavod za zaposlovanje zavezancu izda potrdilo o prijavi oziroma odjavi dela tujca na predpisanem obrazcu. Zavod za zaposlovanje potrdila o prijavi začetka dela ne izda, če je delodajalec s tujcem sklenil pogodbo o zaposlitvi.

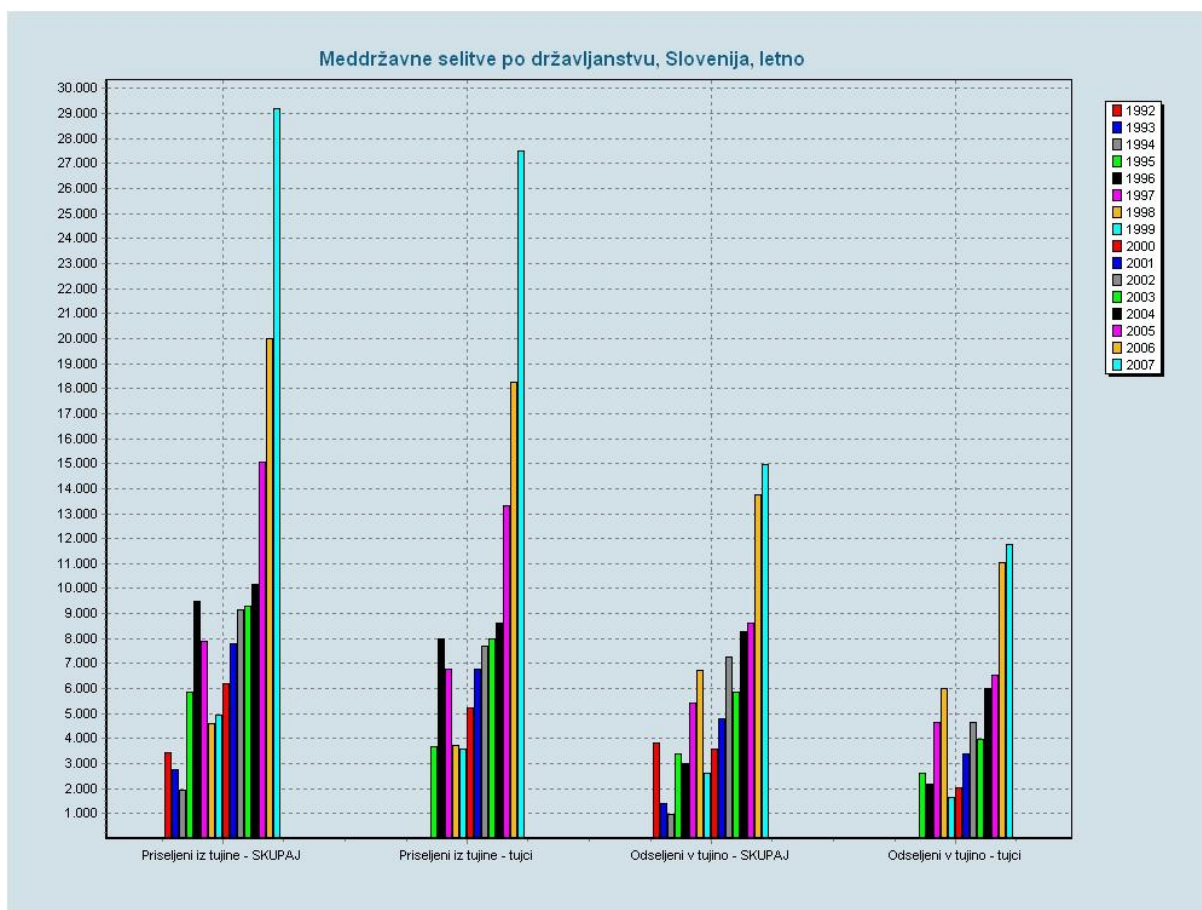
Delodajalec je dolžan odjaviti delo tujca v primeru prekinitve delovnega ali pogodbenega razmerja s tujcem pred iztekom veljavnosti dovoljenja za zaposlitev ali dovoljenja za delo. Za odjavo dela tujca se šteje vrnitev dovoljenja za zaposlitev ali dovoljenja za delo, zavod za zaposlovanje pa izda delodajalcu potrdilo o odjavi dela (ZZDT, 29.c člen).

13 STATISTIČNI PREGLED TUJCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Na Sliki 4 je razvidno selitveno gibanje v Republiki Sloveniji za obdobje od leta 1992 do 2007 (za leto 2008 še ni podatkov). Najintenzivnejše selitveno gibanje je bilo po podatkih v letu 2007. V državo se je namreč priselilo 29.193 prebivalcev, od tega 27.504 tujcev, v tujino pa se je odselilo 14.943 prebivalcev, od katerih je 11.765 tujcev.

Priseljeni tujci so najpogosteje prihajali zaradi zaposlitve ali sezonskega dela (86,26 odstotka priseljenih tujcev), med njimi je bilo kar 77,66 odstotka državljanov držav nastalih na območju nekdanje Jugoslavije (spletna stran SURS).

Slika 4: Selitve tujcev, Slovenija 1992-2007

Vir: Statistični urad Republike Slovenije,
Ministrstvo za notranje zadeve - Centralni register prebivalstva,
Ministrstvo za notranje zadeve - Register tujcev

Na slovenskem trgu dela je bilo v letu 2008 izdanih 58.897 dovoljenj za zaposlitev, od tega je bilo novih dovoljenj za zaposlitev 24.797. Osebnih delovnih dovoljenj je bilo izdanih 7.815.

Dovoljenj za delo je bilo v letu 2008 izdanih 15.786, od tega 8.839 za vsa sezonska dela. Kar 89 odstotkov izdanih dovoljenj za sezonska dela je bilo v gradbeništvu (Tabela 1).

Na ministrstvu za delo razloge za tako visoko število tujih delavcev in še posebno za drastično povečanje v minulih dveh letih vidijo v visoki gospodarski rasti leta 2007 in istočasnem zmanjšanju števila brezposelnih na trgu dela.

Razloge za zaposlovanje velikega števila tujih delavcev gre iskati tudi v strukturi brezposelnosti, ki je posledica staranja prebivalstva in tudi neskladja med razpoložljivo delovno silo in specifičnimi potrebami delodajalcev menijo v združenju delodajalcev (Večer, 2008, str. 5).

Tuji delavci delajo predvsem v deficitarnih poklicih: v gradbeništvu, montažnih delih, kovinarskopredelovalni dejavnosti in transportu v mednarodnem prometu. Največje potrebe so po varilcih, monterjih, ključavničarjih ipd.

Takšen kader pa je med brezposelnimi državljani Slovenije zelo težko najti. Velikokrat se pokažejo zaposlitvene omejitve kot so starost in podobno.

Tabela 1: Izdana delovna dovoljenja JAN – DEC 2008

Območna služba	Osebna delovna dovoljenja			Dovoljenja za zaposlitev			Dovoljenja za delo						Brez delovnega dovoljenja
	Število	Samozaposlitev	Za nedoločeni čas	Število	Nova delovna dovoljenja	Brez kontrole trga dela	Število	Napoten delavci	Poslovodni delavci	Vsa sezonska dela	Sezonska dela v kmetijstvu	Sezonska dela v gradbeništvu	Število
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
SLOVENIJA	7.815	1.182	2.423	58.897	24.797	10.512	15.786	474	3.207	9.999	1.416	9.340	2.835

Vir: Zavod RS za zaposlovanje

V letu 2007 je bilo izdanih 38.210 dovoljenj za zaposlitev, od tega 6.189 novih dovoljenj za zaposlitev.

Dovoljenj za delo je bilo v letu 2007 izdanih 14.565, skoraj 10.000 jih je bilo namenjenih za sezonska dela in od vseh sezonskih del jih je 86 odstotkov odpadlo na delo v gradbeništvu (spletna stran ZRSZ).

Tabela 2: Izdana delovna dovoljenja JAN-DEC 2007

Območna služba	Osebna delovna dovoljenja			Dovoljenja za zaposlitev			Dovoljenja za delo						Brez delovnega dovoljenja
	Število	Samoza-poslitev	Za nedo-ločen čas	Število	Nova delovna dovoljenja	Brez kontrole trga dela	Število	Napo-teni delavci	Poslo-vodni delavci	Vsa sezonska dela	Sezonska dela v kmetijstvu	Sezonska dela v gradbeništvu	Število
SLOVENIJA	5.940	1.375	3.583	38.210	6.189	15.129	14.565	1.100	2.010	9.996	1.303	8.593	1.949

Vir: Zavod RS za zaposlovanje

Na ministrstvu za delo razloge za tako visoko število tujih delavcev, še posebno za drastično povečanje v minulih dveh letih, vidijo v visoki gospodarski rasti leta 2007 in istočasnem zmanjševanju števila brezposelnih na trgu dela.

13.1 STATISTIČNI PREGLED TUJCEV V UPRAVNI ENOTI MARIBOR

V primerjavi z letom 2007 se je število izdanih dovoljenj za prebivanje v letu 2008 povečalo za 23 odstotkov.

V letu 2007 je bilo skupno izdanih dovoljenj za prebivanje 12.769, iz razloga zaposlitve po oceni pa 6.100 dovoljenj za prebivanje.

V letu 2008 je bilo skupno izdanih dovoljenj za prebivanje 15.727, iz razloga zaposlitve po oceni kar 7600 dovoljenj za prebivanje (UE MB).

Še vedno so ti najpogosteje državljani tretjih držav iz republik nekdanje Jugoslavije

14 ZAKLJUČEK

Bistvo pravnega položaja tujcev je spoštovanje dveh temeljnih mednarodnih načel in sicer da ima vsak človek pravico do odselitve in vrnitve v državo svojega državljanstva ter da ima vsaka država suvereno pravico odločati, kdo in pod kakšnimi pogoji lahko vstopi, dela in biva na njenem ozemlju, pri čemer mora spoštovati človekove pravice, se izogibati nacionalni, rasni, verski in spolni diskriminaciji ter upoštevati obveznosti, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih pogodb.

Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije, ki jo Državni zbor sprejme, z načeli in temelji opredeljuje cilje migracijske politike, ki se uresničujejo z uveljavljanjem mednarodnih humanitarnih načel in standardov ob sočasnem varovanju nacionalnih interesov bodisi v ekonomskem bodisi v socialnem pogledu.

Republika Slovenija je uredila vstop, zapustitev in bivanje tujcev z Zakonom o tujcih. V tem zakonu daje tujcem vsa pravna zagotovila za varstvo njihov pravic in interesov v Republiki Sloveniji ter omogoča svobodo gibanja vsem, ki se v državi zakonito nahajajo, oziroma postavlja pravne obveznosti pristojnih organov za njihovo učinkovitejšo integracijo.

Državljan tretje države sme vstopiti v državo na določenih mejnih prehodih in se mora pri vstopu v državo podrediti mejni kontroli. Mejno kontrolo na mejnih prehodih opravlja policija. Ker je znotraj držav članic schengenskega območja prosto prehajanje notranjih meja, je zelo pomemben sistem varovanja in kontrole na zunanjih mejah. Nadzor meje ni samo v interesu države članice, na katere zunanjih mejah se opravlja, temveč tudi v interesu vseh držav članic, ki so odpravile nadzor meje na svojih notranjih mejah.

Nadzor meje mora pomagati v boju proti ilegalnemu priseljevanju ljudi in trgovini z ljudmi in mora preprečiti grožnjo notranji varnosti, javnemu redu in mednarodnim odnosom držav članic schengenskega območja.

Zakon o tujcih je temeljni predpis, s katerim država nadzoruje in uravnava priseljevanje tujcev na njeno ozemlje in je primerljiv z zakoni o tujcih, ki veljajo v državah članicah Evropske unije. Večina evropskih držav z zakonodajo otežuje dostop tujcev na ozemlje svojih držav kakor tudi pogoje za pridobitev dovoljenja za prebivanje, kar se neposredno odraža tudi na ureditvi dostopa tujcev do delovnega trga. Vse države omejujejo delo tujcev glede na razmere na trgu dela.

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev je oblikovan tako, da ga je mogoče uporabiti za zaščito domačega trga in uravnavanja novega pritoka delovne sile.

Republika Slovenija pri zaposlovanju državljanov tretjih držav uporablja kvotne omejitve. Kvote se vsako leto določijo z uredbo, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela. Za zaščito domačih delavcev je uvedla sistem občasnih oblik dela, kar je posebno pomembno za sezonske delavce na področju gradbeništva. Za te kategorije delavcev namreč velja obveznost vmesne prekinitve dela, ki onemogoča nadaljnje opravljanje dela takoj po poteku veljavnosti časovno omejenega dovoljenja

za delo. To pomeni, da morajo tujci po poteku sezonskega delovnega dovoljenja državo zapustiti.

Po statističnih podatkih se v Slovenijo priseljuje vedno več tujcev. Ti prihajajo predvsem iz območja nekdanje Jugoslavije. Zaradi recesije v Evropi pričakujemo v Sloveniji zmanjšanje priseljevanja v našo državo, tudi zaradi ukrepov za zmanjšanje brezposelnosti slovenskih državljanov.

Literatura

Mag. Debelak, Slavko. mag. Rakočević, Slobodan. Upravnoppravne notranje zadeve. Fakulteta za upravo, Ljubljana, 2006.

Burian, Dušan. Schengen v praksi. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana, 1999.

Komac, Miran. Priseljenci. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 2007.

Ivanko, Štefan. Upravni praktikum I. Visoka upravna šola, Ljubljana, 2002.

Viri

Zakon o policiji, Ur. list RS 49/1998, 107/2006

Zakon o potnih listinah državljanov Republike Slovenije, Ur. l. 65/2000, 3/2006

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prijavi prebivališča, Ur. l. RS 111/2007

Zakon o prijavi prebivališča, Ur. l. RS 9/2001, 59/2006

Zakon o centralnem registru prebivalstva, Ur. l. RS 1/1999, 72/2006

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev, Ur. l. RS 76/2007

Zakon o nadzoru državne meje, Ur. l. RS 60/2007

Zakon o tujcih, Ur. l. RS 71/2008

Zakonik o schengenskih mejah, Ur. l. EU L105/1

Uredba o vodenju in vzdrževanju centralnega registra prebivalstva ter postopku za pridobivanje in posredovanje podatkov, Ur. l. RS 70/2000

Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2008, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela, Ur. l. RS 25/2008

Uredba o integraciji tujcev, Ur. l. 65/2008

Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije, Ur. l. 106/2002

Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije, Ur. l. 40/1999

D. K. Ni govora o modri karti. Večer, september 2008, str. 6

D. Ž. Čedalje manj ilegalnih pribežnikov. Večer, 5. nov. 2007, str. 4

P. L. T. Slovenija ni zgled dobre migrantske prakse. Večer, 2008, 19. jan. 2008, str. 49

A. K. Ali trg dela prehitro požira tuje delavce? Večer, 19. maj 2008, str. 5

A. K. Hoteli smo delavce, dobili smo ljudi. Večer, 3. maj 2008, str. 49

Republika slovenija

URL: <http://evropa.gov.si/aktualne-teme/2006-09-22/slovenija-schengen/>, avgust 2008

Spletna stran Republike Slovenije

URL: <http://evropa.gov.si/schengen/vizumska-politika/>, februar 2009

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

URL: <http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/Tujci/Kvote.htm>, december, 2008

E-uprava

URL: <http://e-uprava.gov.si/euprava/dogodkiPrebivalci.euprava?zdid=514&sid=1327>
november, 2008

Ministrstvo za notranje zadeve

URL: <http://www.mnz.gov.si/index.php?id=4090>), avgust 2008

Ministrstvo za notranje zadeve

URL:

<http://www.mnz.gov.si/si/splosno/cns/novica/article/11982/5643/?cHash=c19ff3dc1c>,
06.12.2007

Spletna stran Ministrstva za notranje zadeve

URL:

<http://www.mnz.gov.si/si/splosno/cns/novica/browse/12/article/11981/5570/?cHash=9d7e907dc0>, 28.09.2007

Europa

URL: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33020.htm>, november, 2007

Europa

URL: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33020.htm>, november, 2007

Statistični urad Republike Slovenije

URL: <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>, januar, 2009

Statistični urad Republike Slovenije

URL: <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>, januar, 2009

Zavod RS za zaposlovanje

URL:

<http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/StatisticniPodatki/MesecneInformacije/MesecneInformacije.htm>, januar, 2009

Zavod RS za zaposlovanje

URL:

<http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/StatisticniPodatki/MesecneInformacije/2007/T15aslo07.pdf>, januar, 2009

Republika Slovenija, Državni zbor

URL: <http://www.dz-rs.si/?id=150&docid=28&showdoc=1>, 23. 12. 1991

EU-oplysning

URL: http://www.eu-oplysningen.dk/euo_en/spsv/all/81/, september 2008

Upravna enota Maribor, Željko Vogrin, načelnik

Seznam slik in tabel

Slika 1: Vzorec dovoljenja za začasno prebivanje, str. 26

Slika 2: Vzorec potrdila o vloženi prošnji za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje, str. 30

Slika 3: Obvestilo o določitvi EMŠO, str. 42

Slika 4: Selitve tujcev, Slovenija 1992-2007, str. 53

Tabela 1: Izdana delovna dovoljenja JAN-DEC 2008, str. 55

Tabela 2: Izdana delovna dovoljenja JAN-DEC 2007, str. 57

Seznam uporabljenih kratic

CRP	-	centralni register prebivalstva
DKP	-	diplomatsko-konzularno predstavništvo
EMŠO	-	enotna matična številka občana
EU	-	Evropska unija
MNZ	-	Ministrstvo za notranje zadeve
ReIPRS	-	Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije
ReMPRS	-	Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije
RS	-	Republika Slovenija
SIS	-	schengenski informacijski sistem
SURS	-	Statistični urad Republike Slovenije
UE MB	-	Upravna enota Maribor
ZCRP	-	Zakon o centralnem registru prebivalstva
ZPLD	-	Zakon o potnih listinah
Zpol	-	Zakon o policiji
ZPPreb	-	Zakon o prijavi prebivališča
ZRSZ	-	Zavor Republike Slovenije za zaposlovanje
Ztuj	-	Zakon o tujcih
ZZDT	-	Zakon o zaposlovanju in delu tujcev

Izjava o avtorstvu in navedba lektorja

Študentka Sanja Stupar izjavljam, da je to diplomsko delo moja avtorska stvaritev ter se strinjam z objavo diplome na internetu.

Diplomsko delo je lektorirala: Zlatka Proje